

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

NICOLAE LEAHU

*POET, CRITIC, ESEIST,
EDITOR, JURNALIST*

Omagiu la 50 de ani

2013

Cu mijloacele «poveștilor suprarealiste» și ale textualizării, dar și cu sugestiile mai vechi ale Cîntării Cîntărilor, Nicolae Leahu imaginează în Personajul din poezie o nouă geneză a lumii.

CIMPOI, Mihai. O istorie deschisa a literaturii din Basarabia

- ❖ Nicolae LEAHU s-a născut în 20 iulie 1963 în Bădicu Moldovenesc, jud. Cahul, Republica Moldova.
- ❖ A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu licență în limba și literatura română (1985).
- ❖ Redactor-șef adjunct al ziarului „Glia drochiană” (1986-1993) și, prin cumul, continuă activitatea universitară, fiind și profesor de liceu.
- ❖ Titular al Catedrei de limba și literatura română la Facultatea de Filologie a Universității din Bălți (1993).
- ❖ Doctor în filologie al Universității „Al.I. Cuza” (2000).
- ❖ Șef al Catedrei de literatura română și universală. (2000-2010).
- ❖ Redactor-șef al revistei literară „Semn” (din 1995).
- ❖ Actualmente, scriitorul Nicolae Leahu este decanul Facultății de Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

[\(http://www.usarb.md/ru/facultati/filologie/istoria/\)](http://www.usarb.md/ru/facultati/filologie/istoria/)

Membru al uniunilor de creație

- ▣ Membru al PEN-clubului internațional (2004).
- ▣ Membru al Uniunii Scriitorilor din România (2003).
- ▣ Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1994).
- ▣ Membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1990).

Distincții:

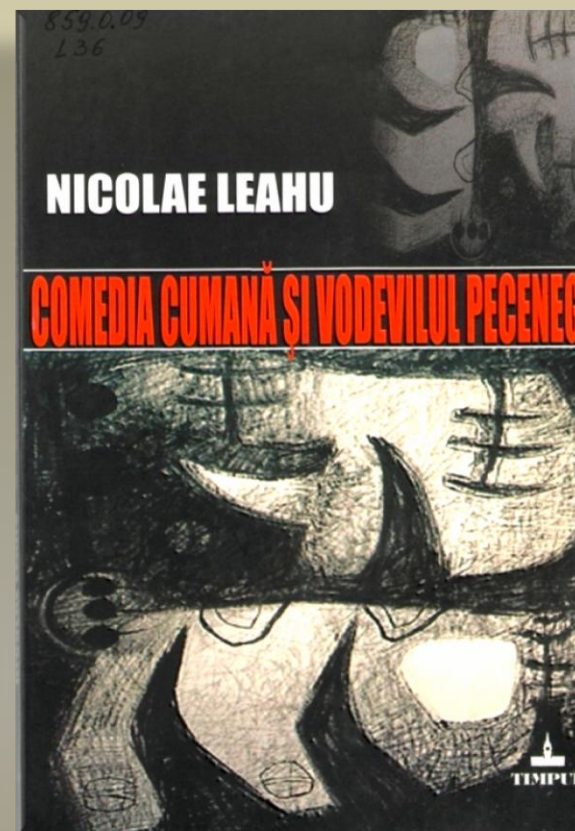
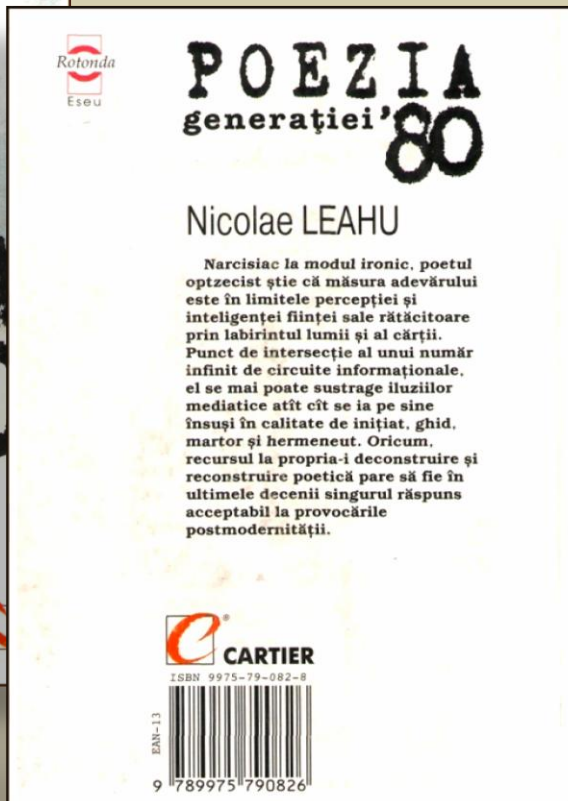
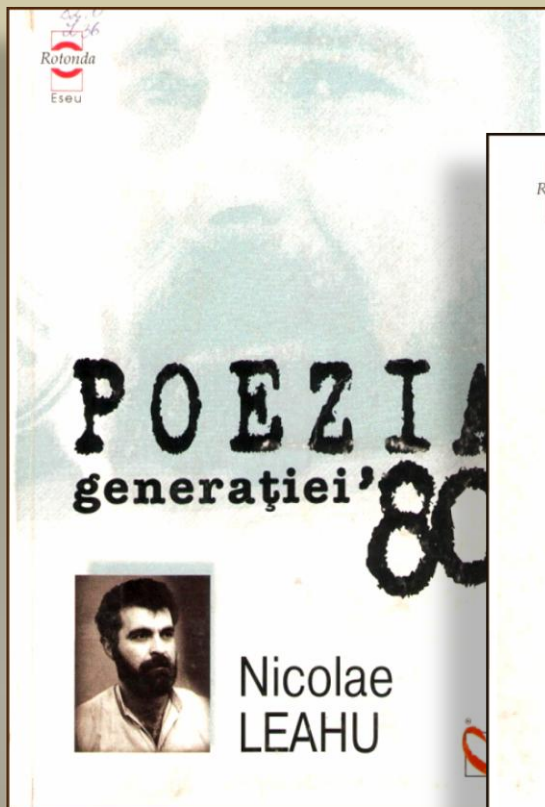
- ▣ Ordinul „Gloria muncii”, 2012.
- ▣ Medalia „Mihai Eminescu”, 2010.

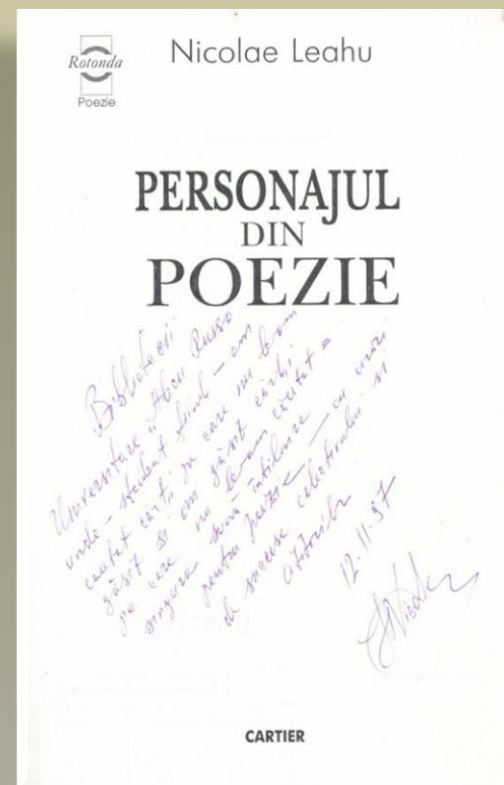
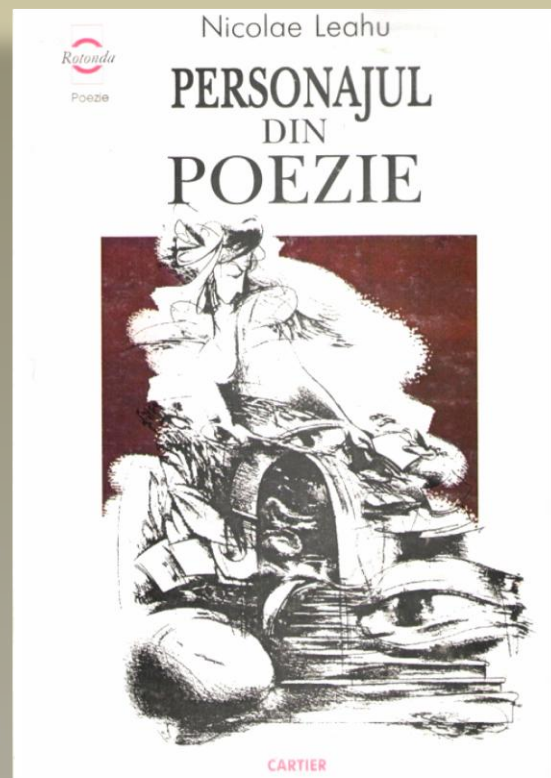
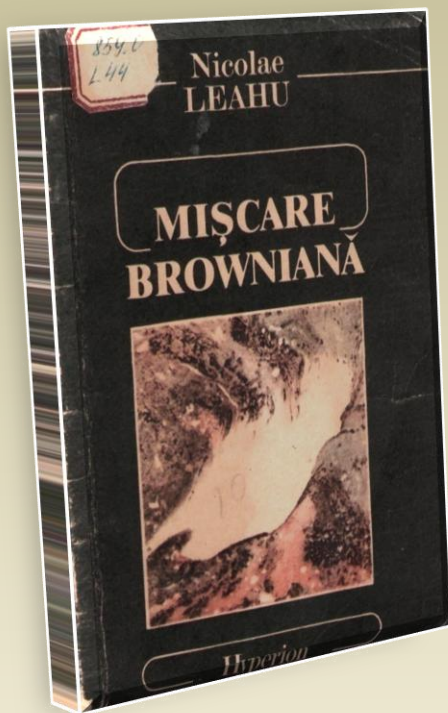
Premii:

- ▣ Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2011).
- ▣ Premiul filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (2008).
- ▣ Premiul Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008).
- ▣ Premiul filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (2008).
- ▣ Premiul Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008).
- ▣ Premiul Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008).
- ▣ Premiul filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România (2008).
- ▣ Premiul III al Concursului de dramaturgie al Ministerului Culturii(2001).
- ▣ Premiul pentru critică al Salonului Național de Carte (2000).
- ▣ Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1997).
- ▣ Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1993).

<http://www.usarb.md/index.php?id=950>

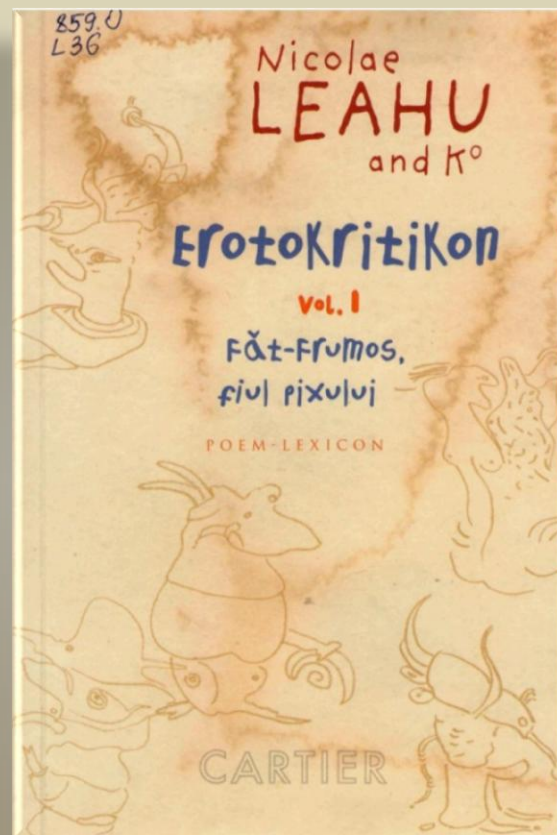
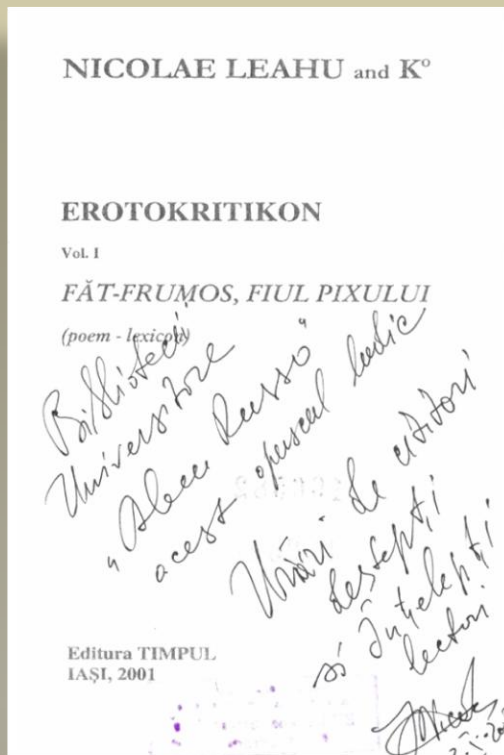
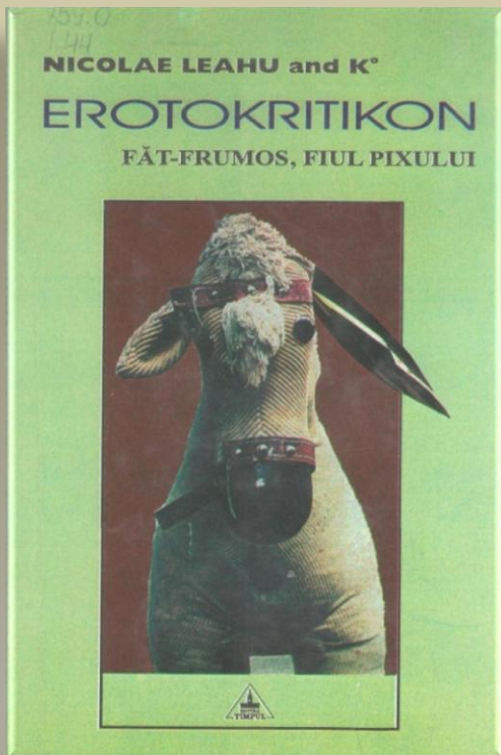
OPERA

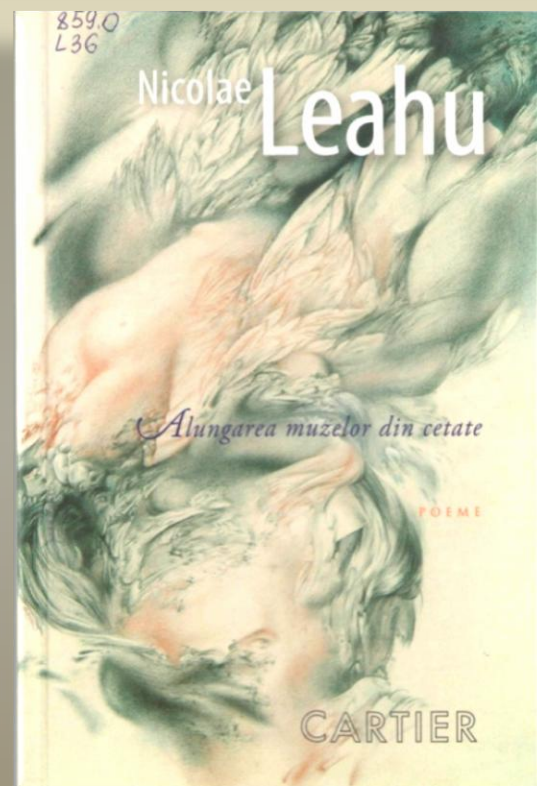
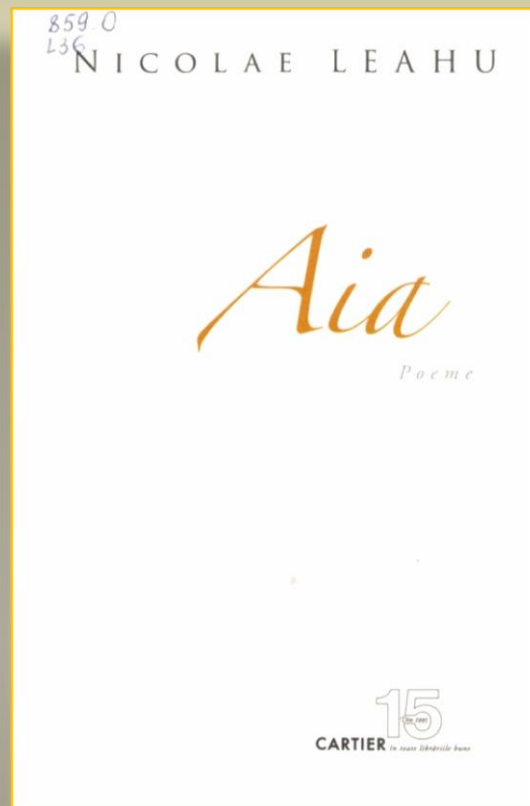
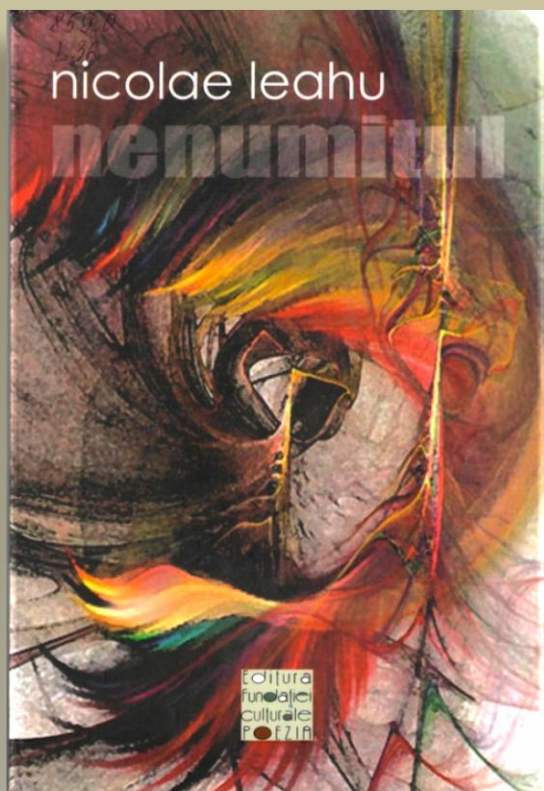

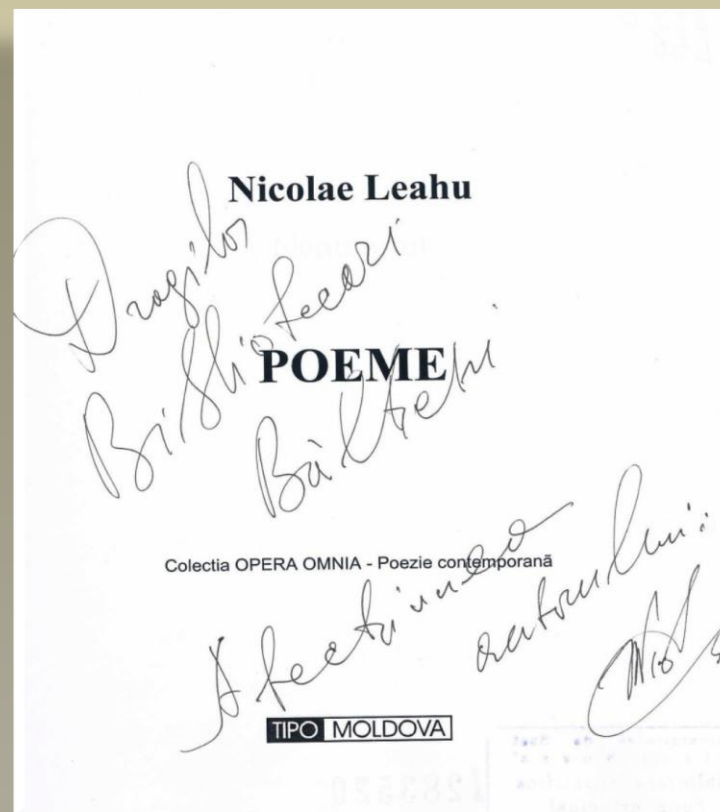
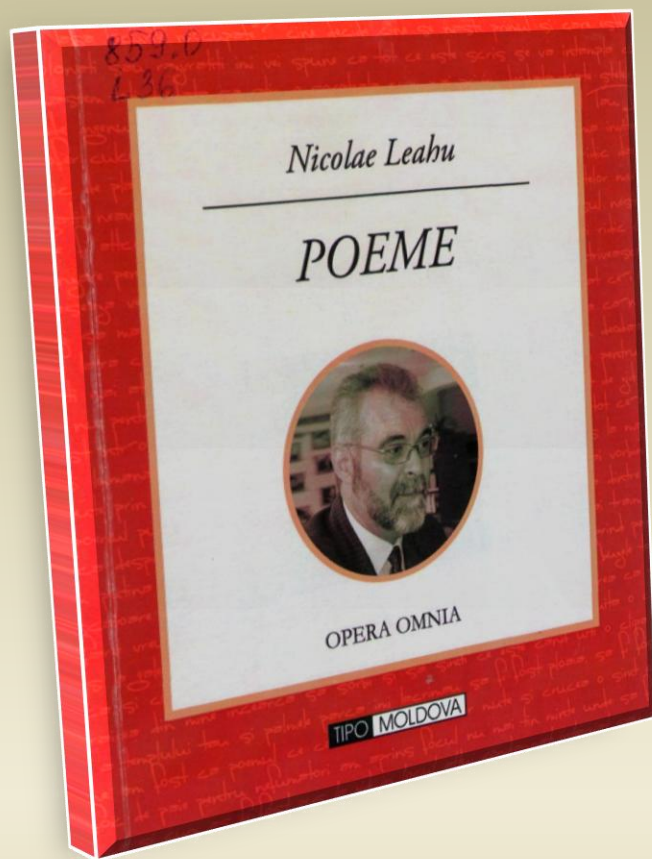

Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru volumul de poezii *Mișcare browniană* (1993).

Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru cartea *Personajul din poezie* (1997).

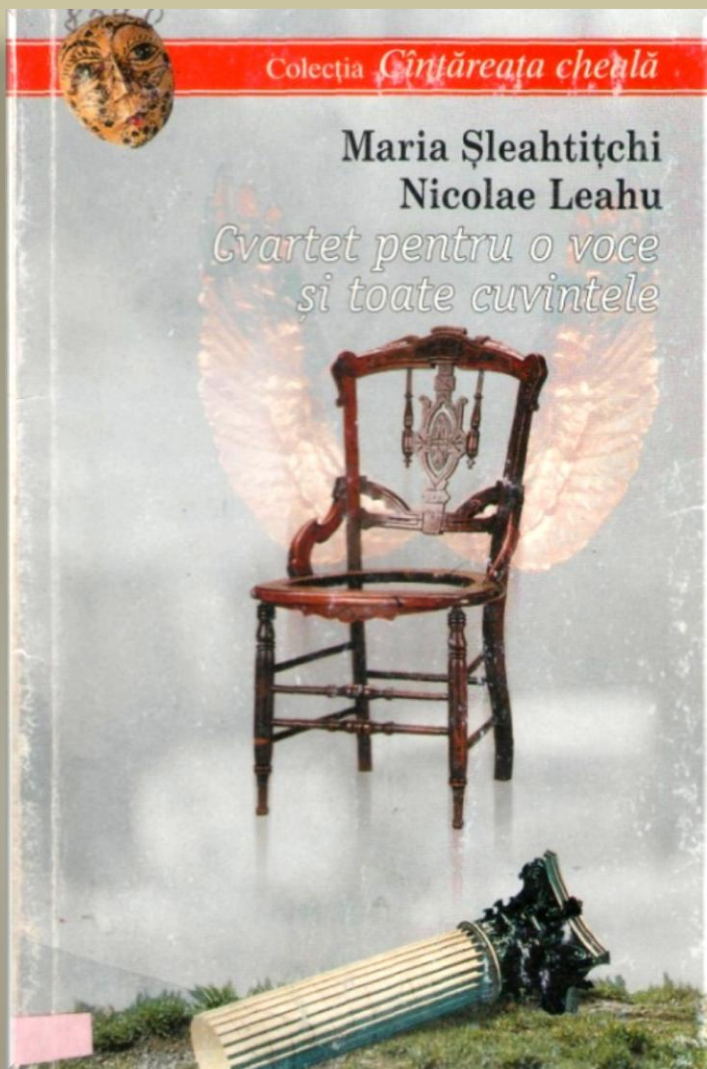

Poezia ne ajută să fixăm expresiv realitățile complexe, indefinibile cu alte mijloace... Poezia este o încercare de supraviețuire în și prin cuvânt, este ceea ce lasă urme în gând, în aer, pe ape.

Nicolae Leahu, citat despre poezie

Piesa *Cvartet pentru o voce și toate cuvintele* a fost reprezentată la Teatrul Național din Bălți.

82.09(073.32)
L36

GHID

DE IMPLEMENTARE
A CURRICULUMULUI
MODERNIZAT
ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL LICEAL

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI TINERETULUI AL REPUBLICII MOLDOVA
PROIECTUL „EDUCAȚIA DE CALITATE ÎN MEDIUL RURAL DIN MOLDOVA”

**Literatura
universală**

Chișinău, 2007

82.09(073.32)
L66

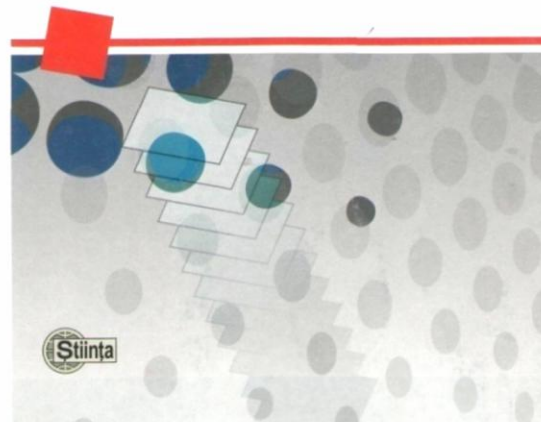

Ministerul Educației al Republicii Moldova

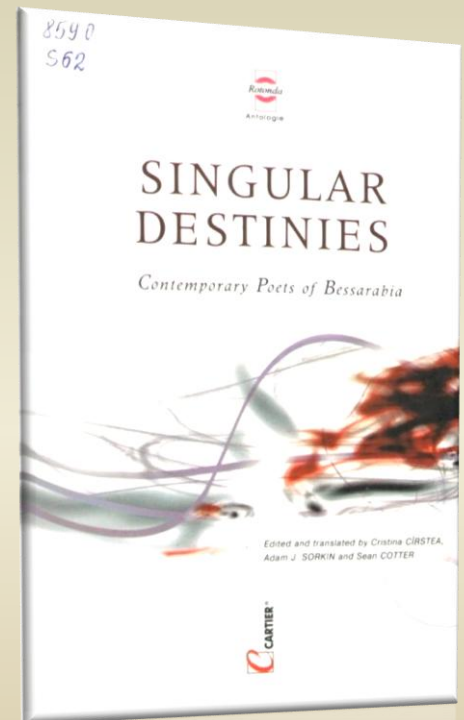
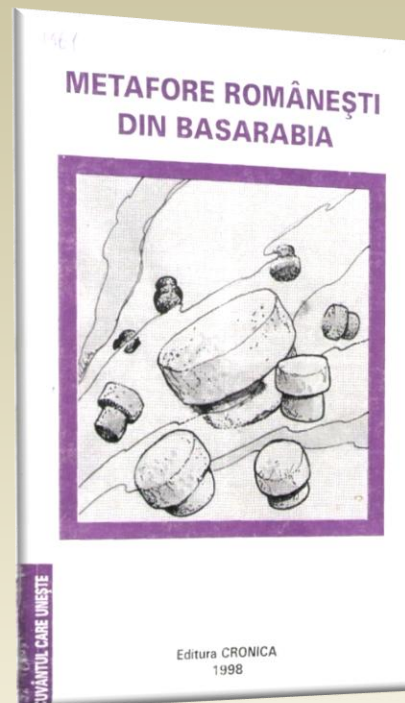
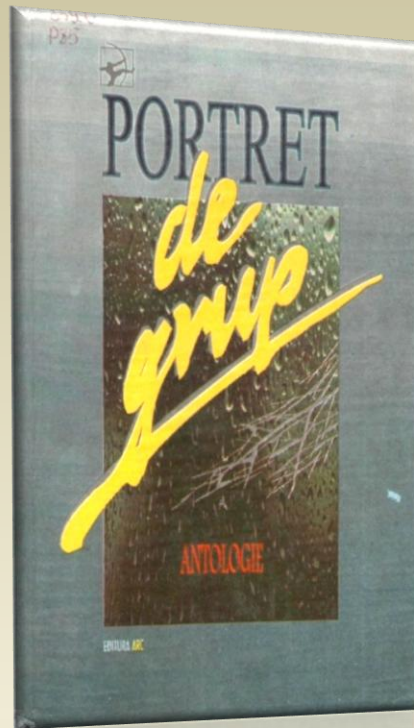
CURRICULUM NAȚIONAL

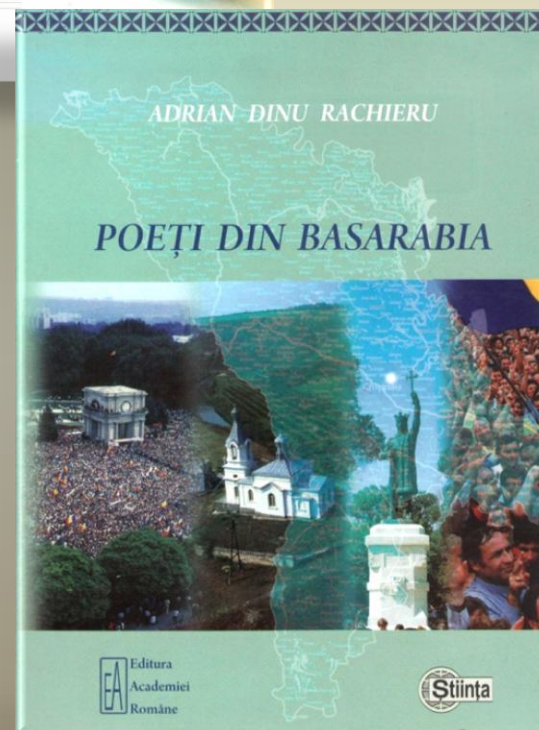
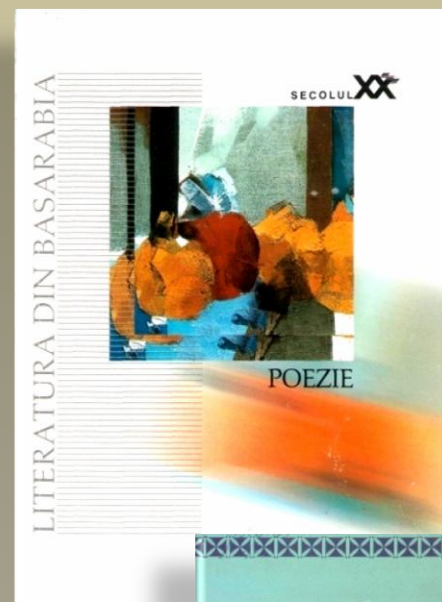
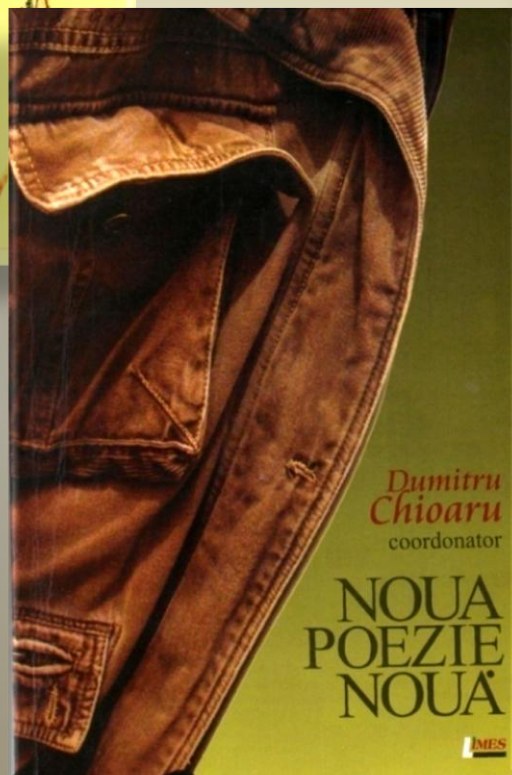
**LITERATURA
UNIVERSALĂ**

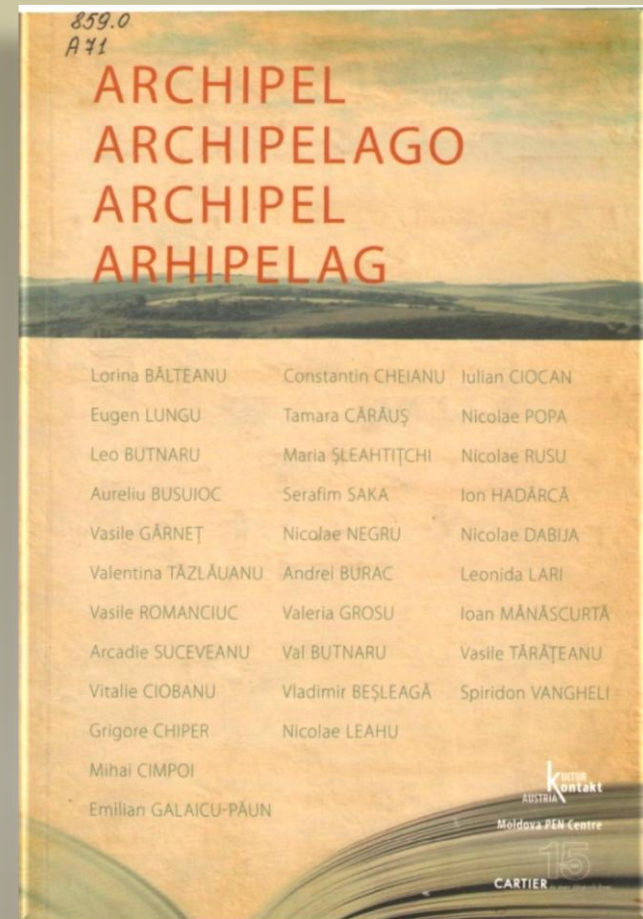
Curriculum pentru clasele a X-a – a XII-a

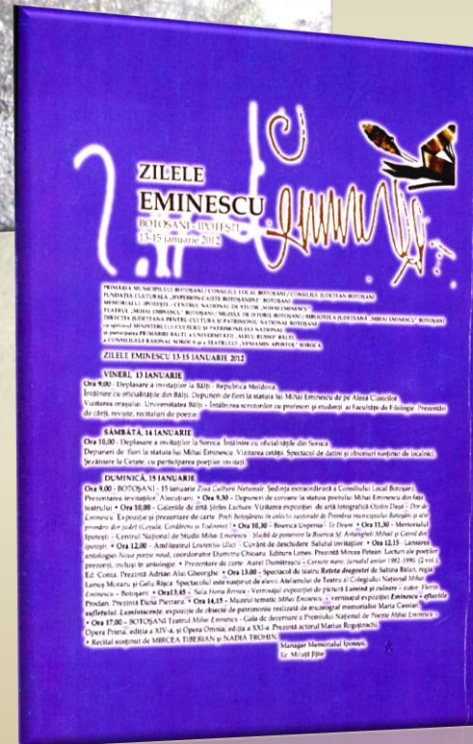
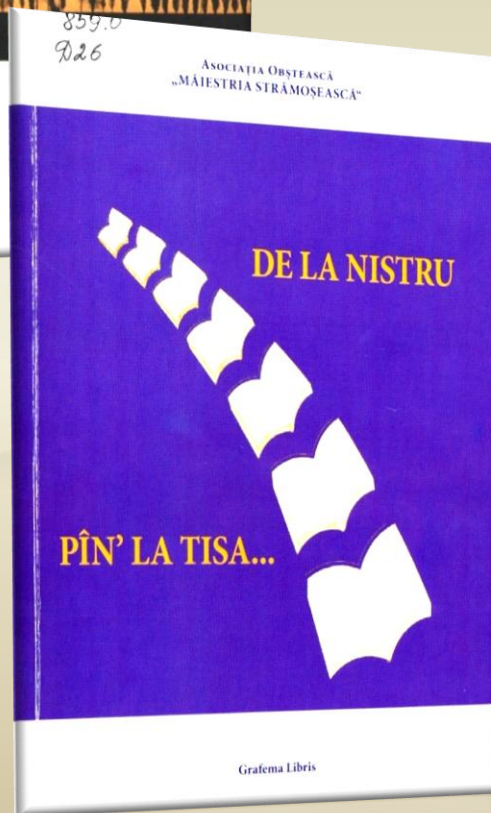
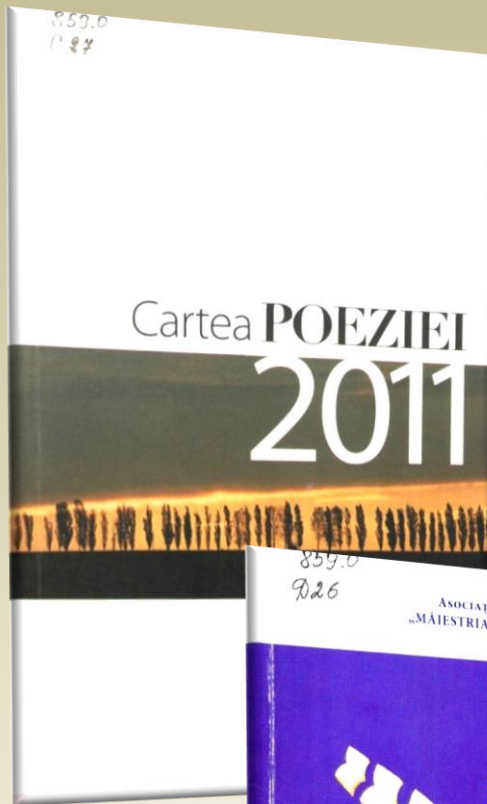
PREZENȚE ÎN ANTOLOGII

Une Anthologie de la poésie Moldave
Translated into French and English by
Cornelia Golna, Odile Serre and Alain Paruit.
L'Esprit des Péninsules, Paris, 1996

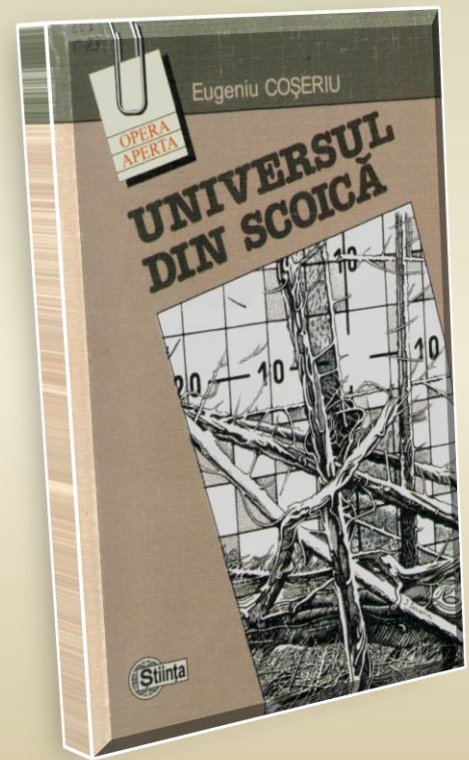
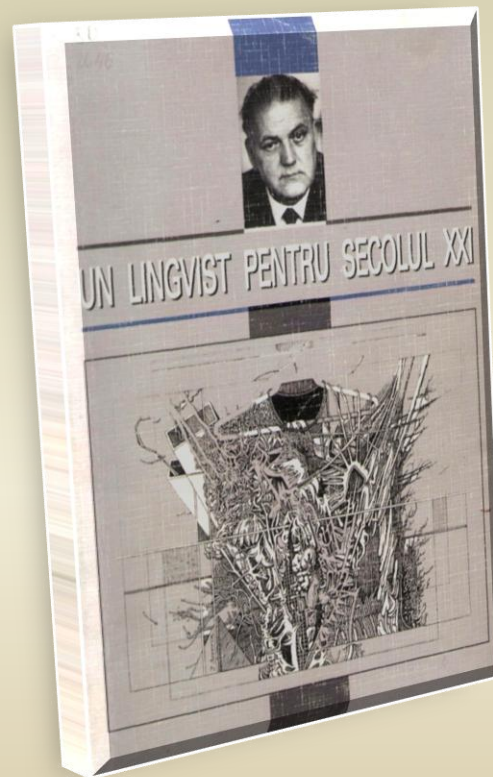
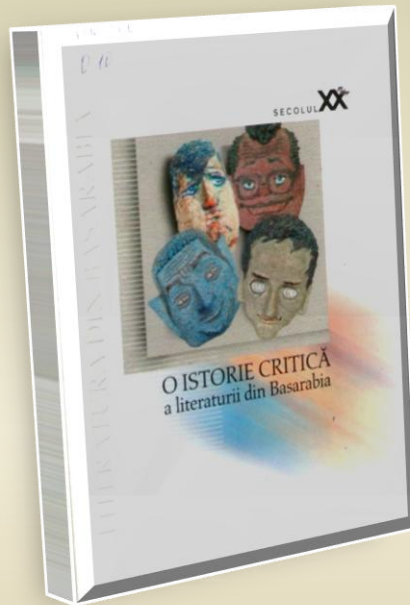
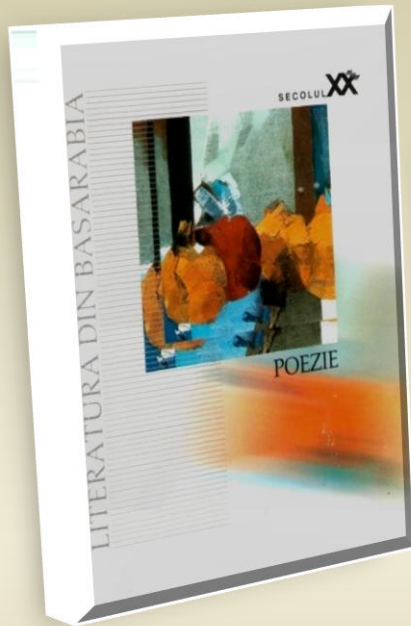

În calitate de redactor-șef, conduce revista literară „Semn”

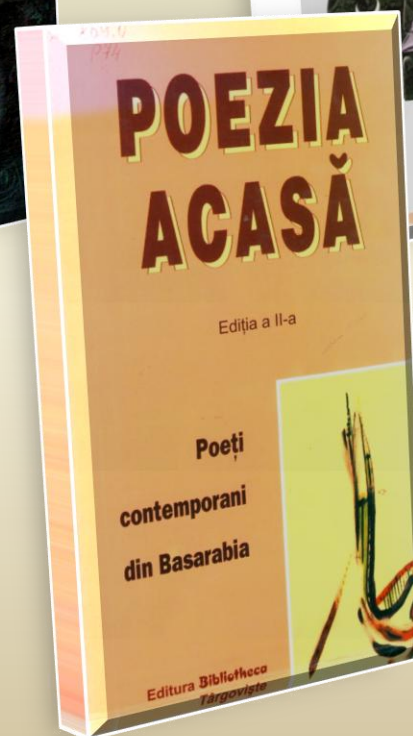
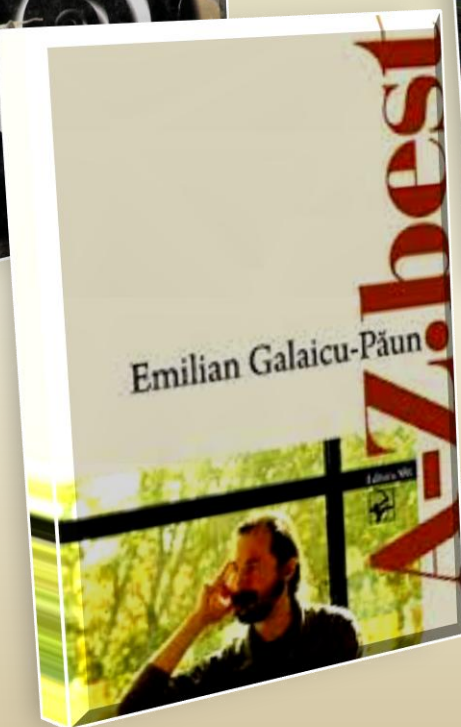

EDIȚII

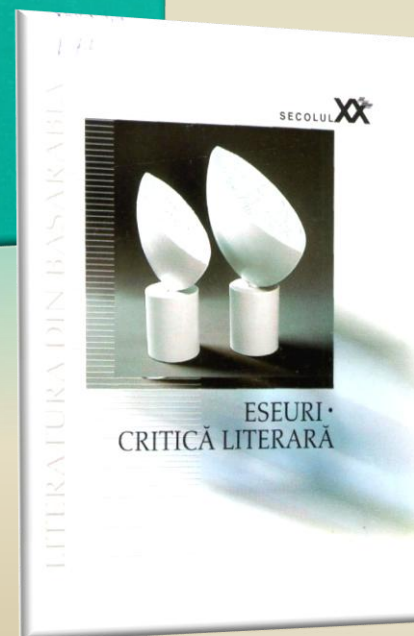
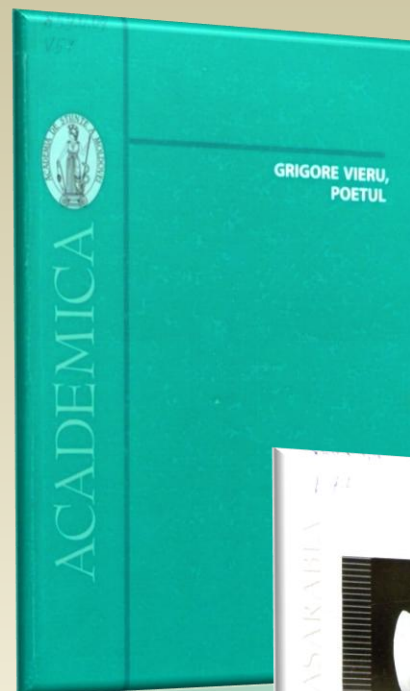
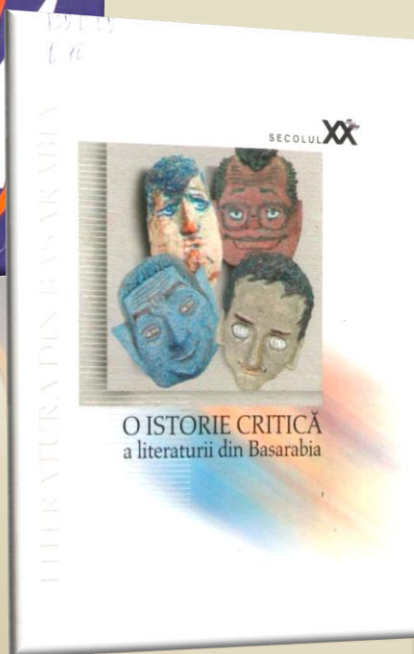
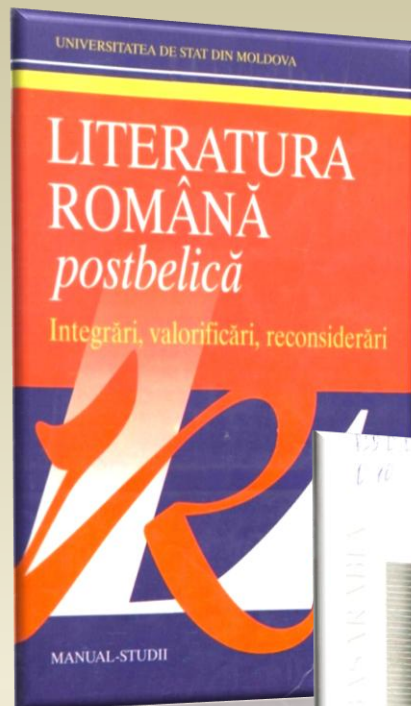
(COORDONATOR, ÎN COLABORARE, COAUTOR, SELECȚIE, STUDIU INTRODUCȚIV ȘI NOTE BIOBIBLIOGRAFICE)

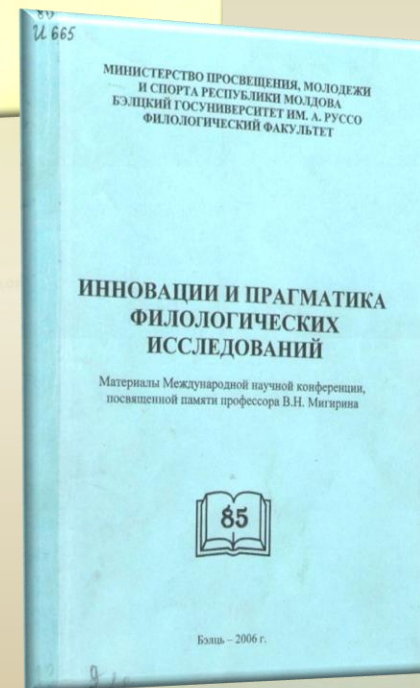
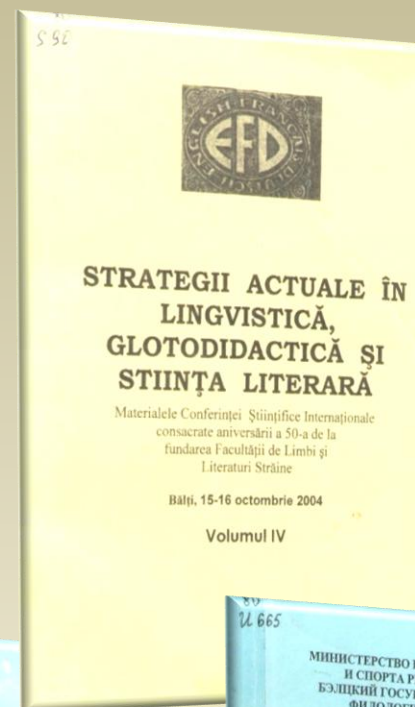
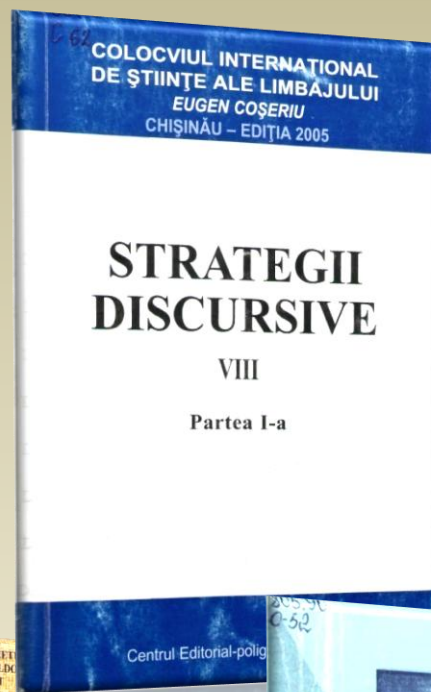
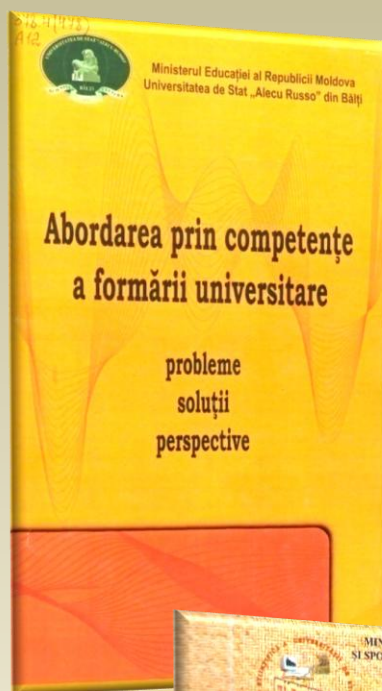

PREFEȚE, POSTFEȚE, TEXTE ÎNSOȚITOARE

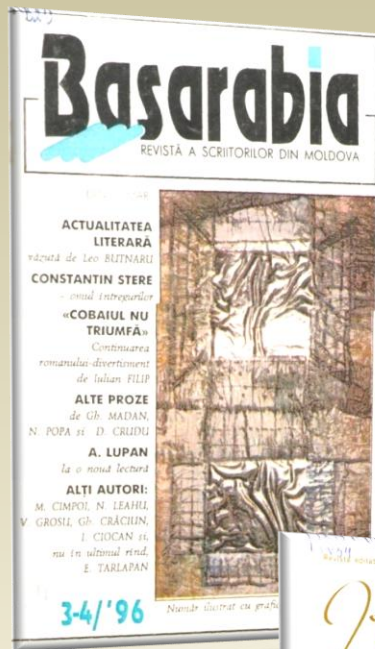

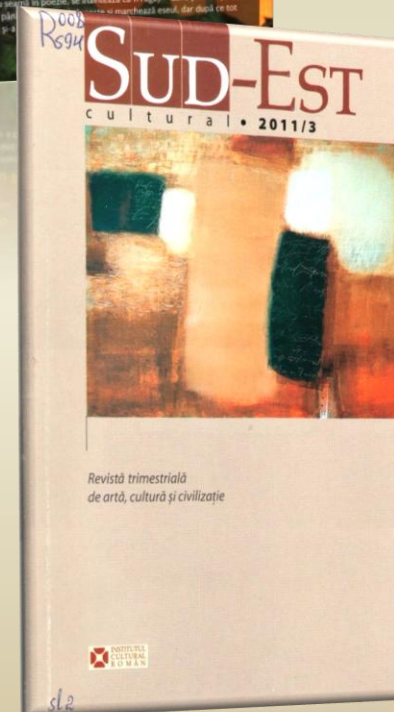
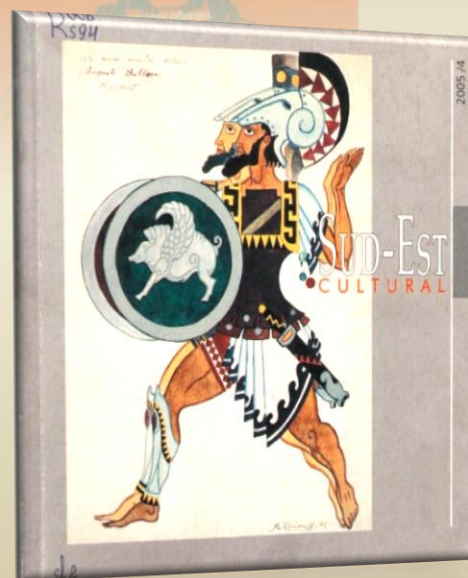
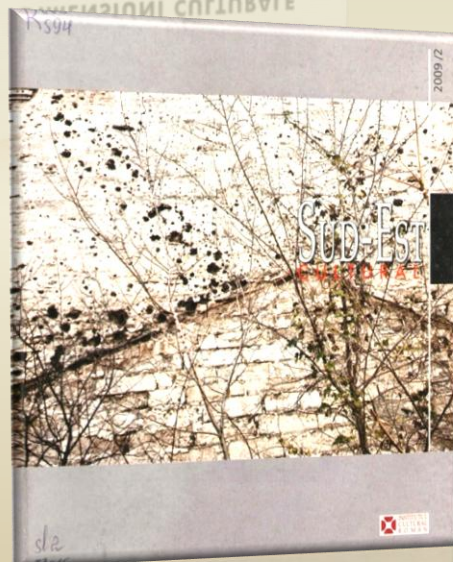
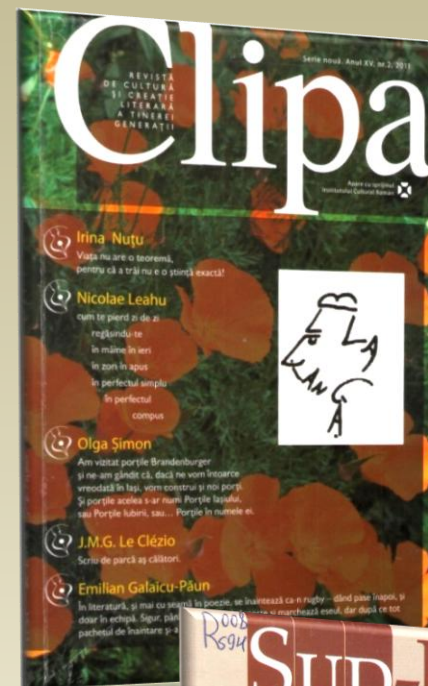
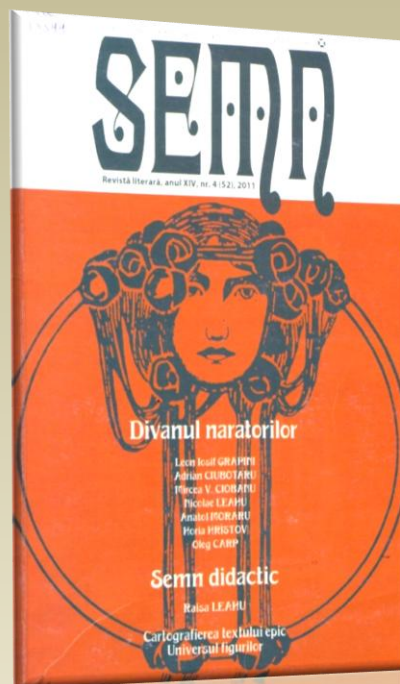
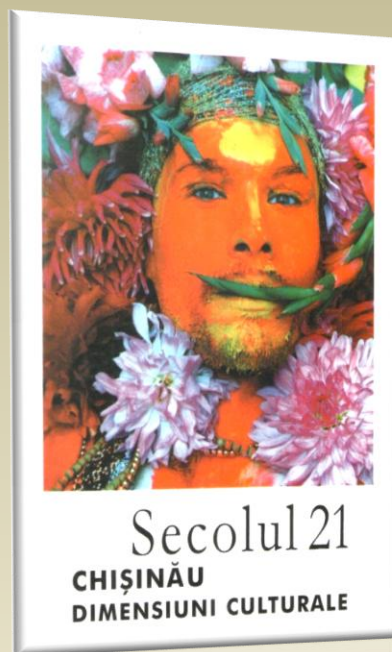
ARTICOLE LITERARE: PUBLICATE ÎN CĂRȚI, CULEGERI ȘI PUBLICAȚII PERIODICE

PUBLIKAȚII PERIODICE

Aleci înca o dată România,
și mă însușesc în prezența ta singurătățile mele
dialog cu romancierul Nicolae BIEȘAN

Curajul este o atitudine de viață...
dialog cu criticul și poetul Gheorghe GRIGURCU

Oamenii nu poartă trăiri fără felul generos
un interviu cu E.M. DOSTOIEVSKI

Aurel DUMITRAȘCU: Poezia lui Virgil Mădălescu.
Măști și personaje - înedit

Irina MAVRODIN: Cadavre deslinate
Nicolae STROESCU-STIMBOARĂ: Note de lectură

Miron KIROPOLO: Din nou despre lucrurile din viață
Nicolae LEAR: Trei narțiuni

Bajon SEDELAOVIC: Jurnal infidel
Alex. ȘTEFĂȘESCU: Ultimul Ion Alexandru
Petru TRSACHE: „Do” am devenit „ceclab”

Mireea GHITULESCU: Anunturi din trecut
Liviu GRĂȘOI: O explicație amănunțită

Marile 2002 Nr.3 (75)

1908 3005 1173 (20)

„Sunt un filolog jucător” - dialog cu criticul Gheo VASILE

Poezie: Dorin PLOSCARI, Aurel ȘTEFĂȘESCU
Proză: Varujan YONGANIAN, Irina CĂNDROVEANU

Înedit: Gheorghe IVĂNEȘCU, Pan M. VIZIRESCU

Virgil NEMOLIAN: Franța pe toate fețele
Evelia SOROHAN: Laureniu Falic sau cum se cheamă un talent dramatic
Maria CARPOV: Despre intelectuali și istoria lor recentă
Gheorghe GRIGURCU: „Esența e virtuoasă în sine”
Bianca NIOLESCU: Ce este virtutea?

Nicolae STROESCU-STIMBOARĂ: Din viziunea de câmp a emișantului
„Lumea creștină” de la Europa liberă
Alexandru ZIB: Evidențe, talenți, comprehensiune: Stefan LEMAY

Ioana HOLBAN: Plimbare de iugur pe la praznice de hîmire

Dorin MIROȘESCU: Avangarda în corespondență

Vasile ANDRIU: Eșecurile de înțelegere ale lui Theodor Damian

Constantin TRANDAFIR: Cu Caragiale, la jocurile politice

Constantin COROBI: Plagiatul la români

Adrian TUDORACHE: Literatură și supraviețuire

Mirelea PLATON: Cum s-a făcut de-a gîșuș, Ion Hîșcuș președintele

Romantici cu recomandare la Vladimir Tîrnăscu

Ovidiu HURDUZEI: Distribuțiile, ortodoxia și „amodul bizantin”

Anton ADĂRUȚ: „Convorbirile” mișcîți cu rațiunea

Ioana BUDUȚA: Greșala la care ne aflăm

Dragoș COJOCARI: Familia Fecurcău

Calin TRANDAFIR: Salvarea poporului este legea supremă

Adrian PALCU: Din „Măști la Uroclăuș”... Bui...

Cronica literară: Cristiana LIVESCU, Constantin DRĂM, Dan MĂLĂCĂ

Comentarii critice: Adrian Dîm RĂCHIRU, Vasile SPIRIDON

Antonia PATRAS

Actualitatea literară: Emmanuela HIE, Șerban AXINTE

Adrian G. ROMILA

August 2012, Nr. 8 (200)

1908 3015 1173 (500)

„Sunt un filolog jucător” - dialog cu criticul Gheo VASILE

Poezie: Dorin PLOSCARI, Aurel ȘTEFĂȘESCU
Proză: Varujan YONGANIAN, Irina CĂNDROVEANU

Înedit: Gheorghe IVĂNEȘCU, Pan M. VIZIRESCU

Virgil NEMOLIAN: Franța pe toate fețele
Evelia SOROHAN: Laureniu Falic sau cum se cheamă un talent dramatic
Maria CARPOV: Despre intelectuali și istoria lor recentă
Gheorghe GRIGURCU: „Esența e virtuoasă în sine”
Bianca NIOLESCU: Ce este virtutea?

Nicolae STROESCU-STIMBOARĂ: Din viziunea de câmp a emișantului
„Lumea creștină” de la Europa liberă
Alexandru ZIB: Evidențe, talenți, comprehensiune: Stefan LEMAY

Ioana HOLBAN: Plimbare de iugur pe la praznice de hîmire

Dorin MIROȘESCU: Avangarda în corespondență

Vasile ANDRIU: Eșecurile de înțelegere ale lui Theodor Damian

Constantin TRANDAFIR: Cu Caragiale, la jocurile politice

Constantin COROBI: Plagiatul la români

Adrian TUDORACHE: Literatură și supraviețuire

Mirelea PLATON: Cum s-a făcut de-a gîșuș, Ion Hîșcuș președintele

Romantici cu recomandare la Vladimir Tîrnăscu

Ovidiu HURDUZEI: Distribuțiile, ortodoxia și „amodul bizantin”

Anton ADĂRUȚ: „Convorbirile” mișcîți cu rațiunea

Ioana BUDUȚA: Greșala la care ne aflăm

Dragoș COJOCARI: Familia Fecurcău

Calin TRANDAFIR: Salvarea poporului este legea supremă

Adrian PALCU: Din „Măști la Uroclăuș”... Bui...

Cronica literară: Cristiana LIVESCU, Constantin DRĂM, Dan MĂLĂCĂ

Comentarii critice: Adrian Dîm RĂCHIRU, Vasile SPIRIDON

Antonia PATRAS

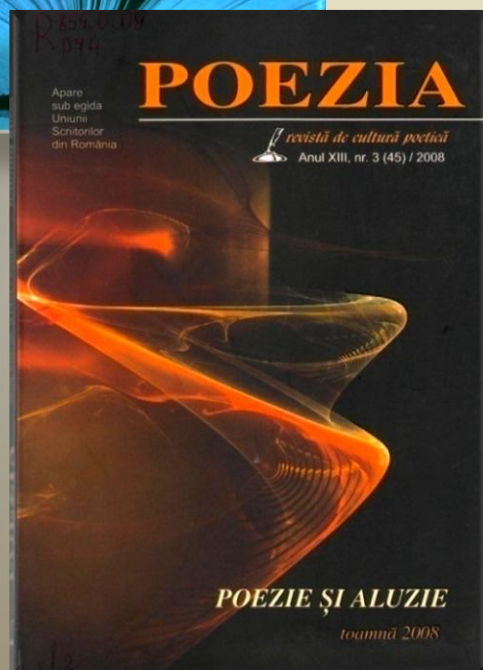
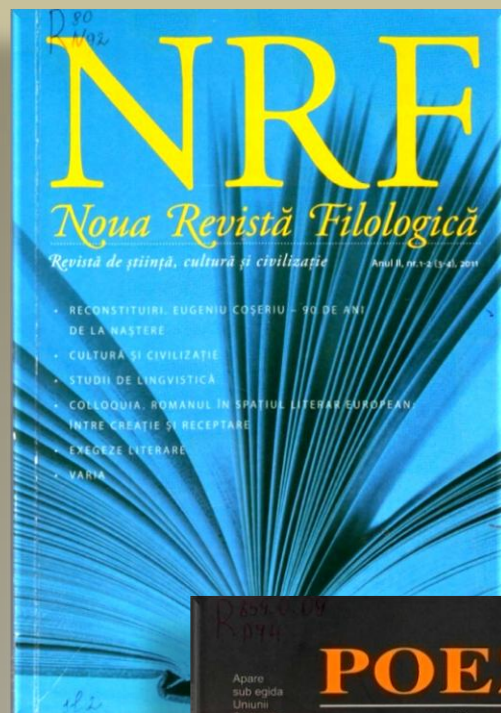
Actualitatea literară: Emmanuela HIE, Șerban AXINTE

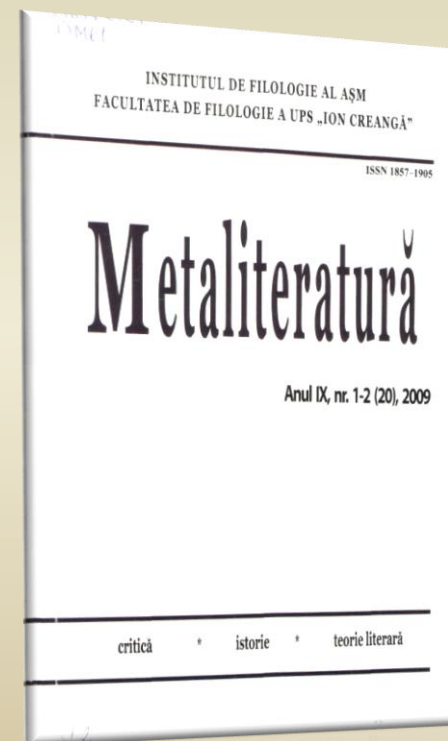
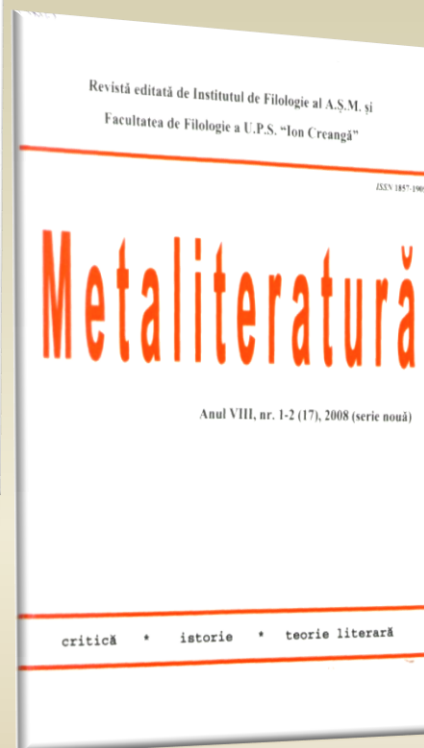
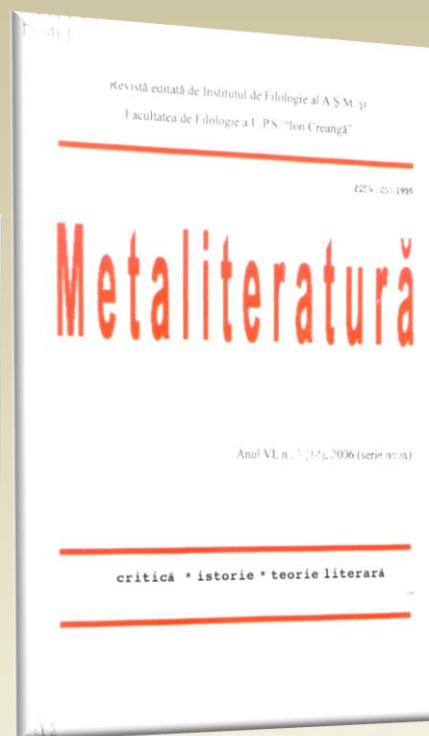
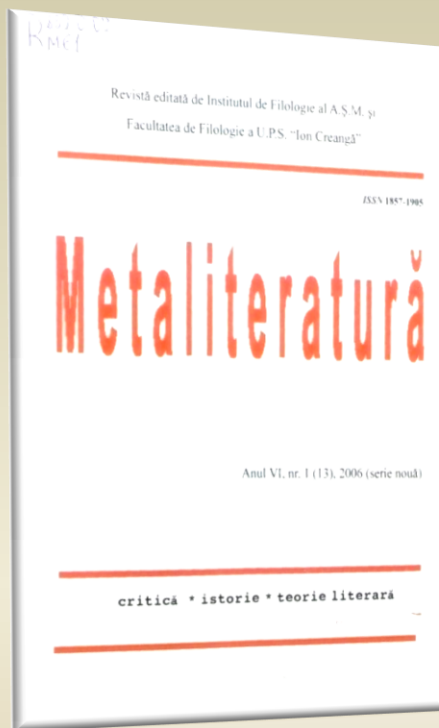
Adrian G. ROMILA

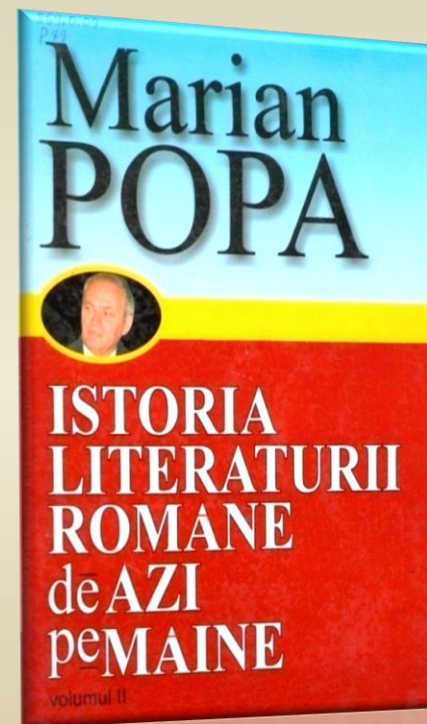
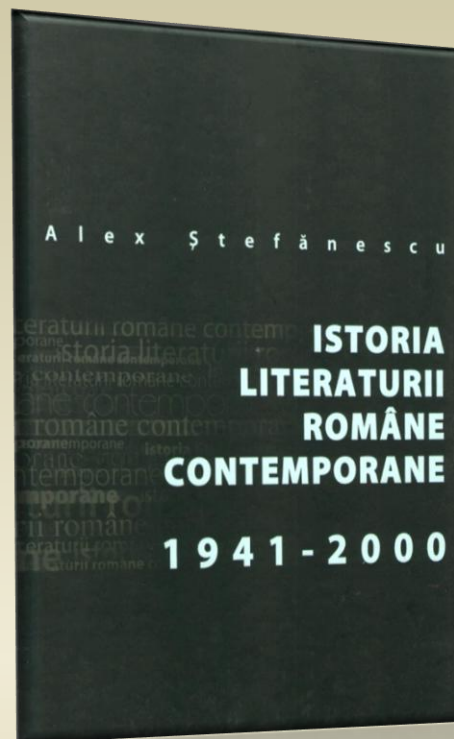
August 2012, Nr. 8 (200)

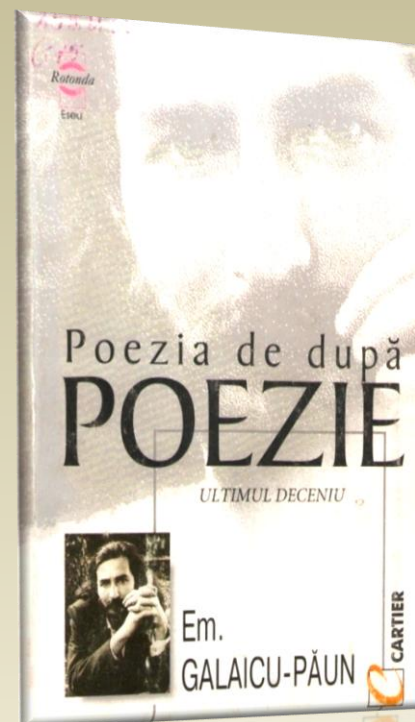
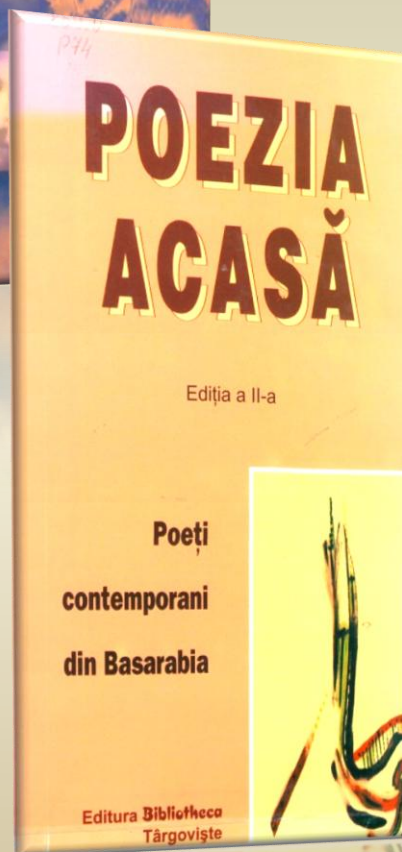
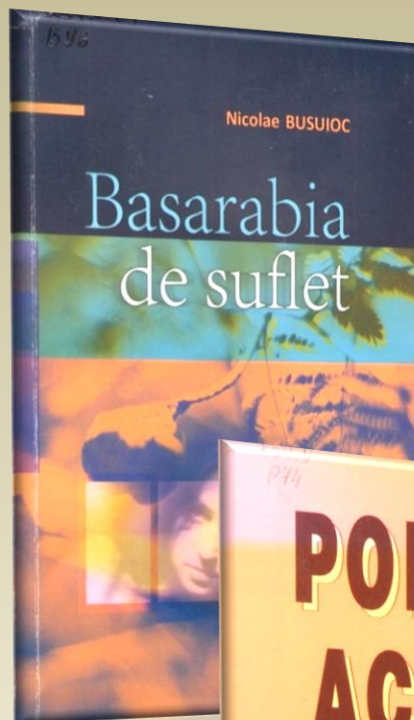
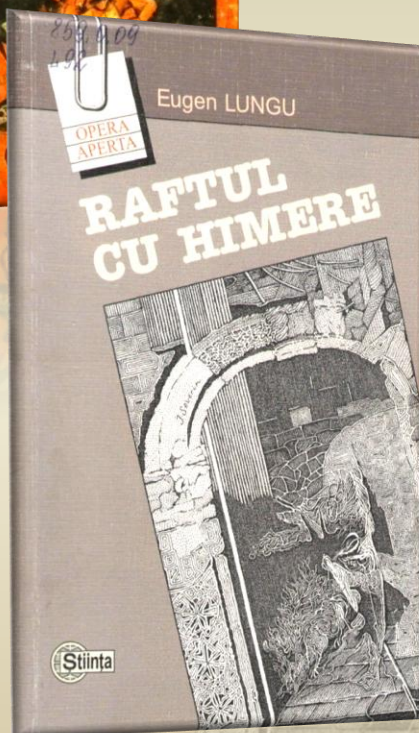
1908 3015 1173 (500)

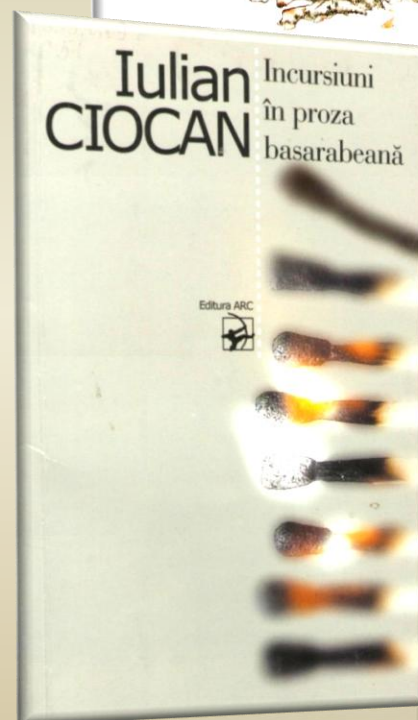
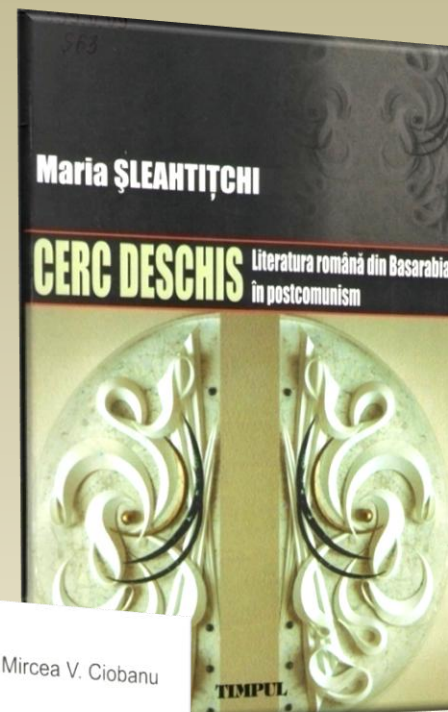
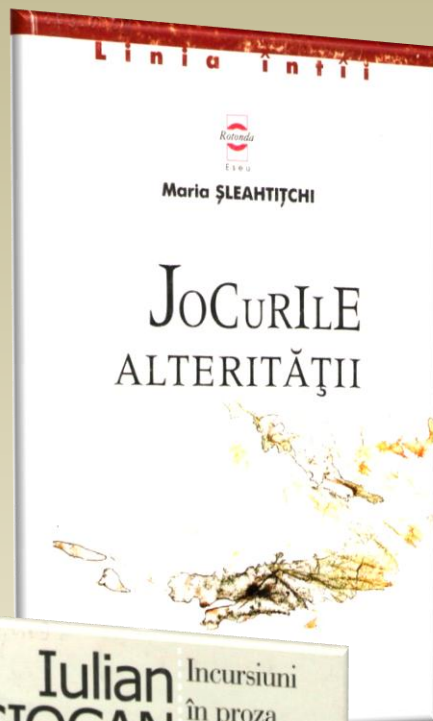

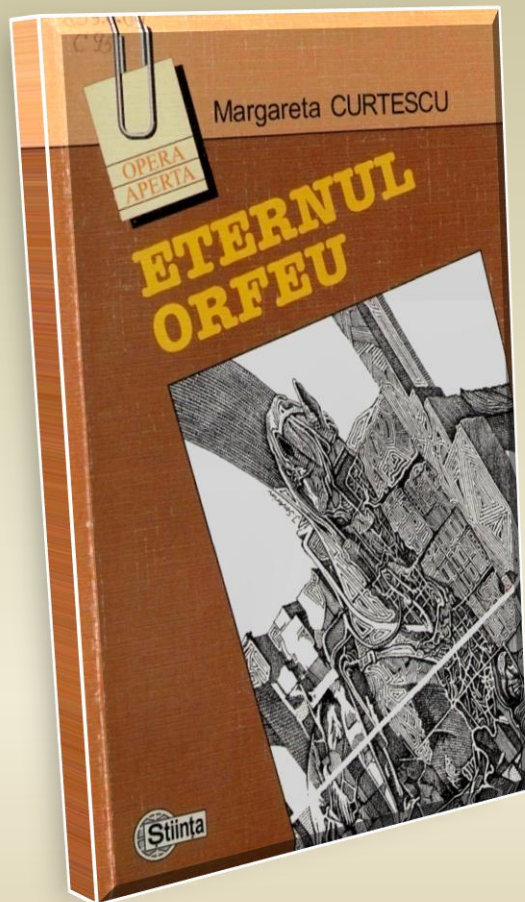

REFERINȚE CRITICE

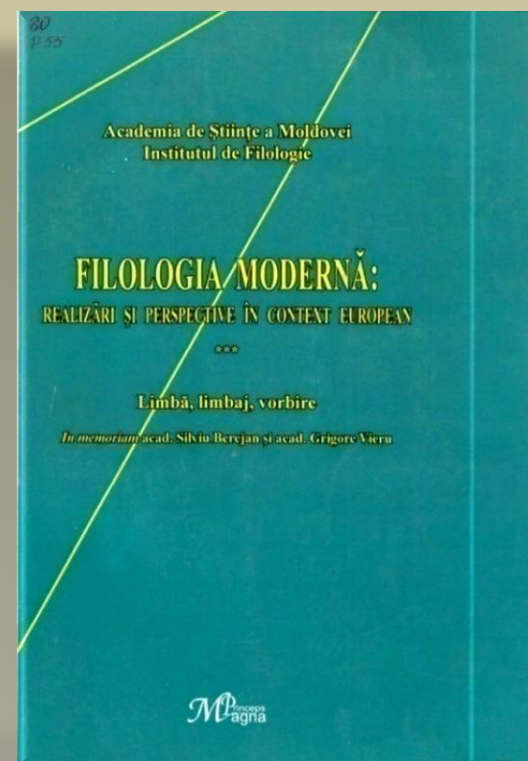
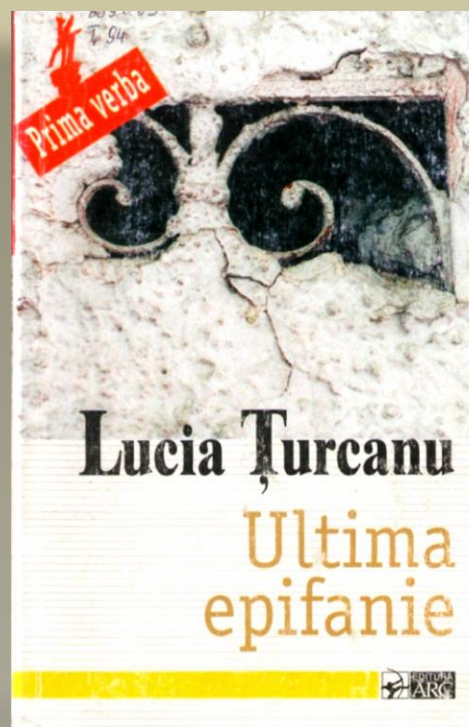

Nume de rezonanță în literatura română contemporană, optzecist prin vârstă, dar și prin structură, **Nicolae Leahu** își dimensionează existența apelând la diverse activități din domeniul scrisului, oscilând între poezie, critică literară, eseistică, dramaturgie și publicistică.

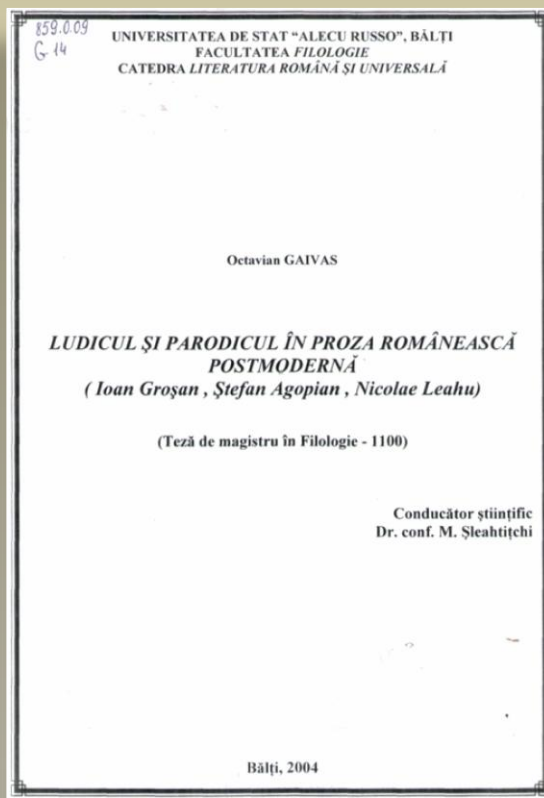
(ABRAMCIUC, Maria.

Poezia lui Nicolae Leahu: de la metaforism la textualism.
[\[http://www.usarb.md/fileadmin/universitate/Poezia_Leahu.pdf\]](http://www.usarb.md/fileadmin/universitate/Poezia_Leahu.pdf)

Profundă și gravă, jucăușă și spectaculoasă, migălos cizelată sau spontană, poezia lui *Nicolae Leahu* (...) depășește rigorile vreunei retorici/mode/tendințe poetice...

Lucia Țurcanu, *Arta de a numi*

4. Ludicul și parodicul în poemul-lexicon *Erotokritikon, Făt-Frumos, fiul pixului* de Nicolae Leahu.

Calificată ca „una dintre cele mai savuroase cărți de proză postmodernă, ludică, textualistă, parodică și ... nu în ultimul rând de artă poetică postmodernistă”¹, cartea lui Nicolae Leahu, **Erotokritikon, Făt-Frumos, fiul pixului** este prima carte din Basarabia care a reușit să combine proza cu critica literară, dând impuls la apariția unui nou tip de literatură.

Subintitulat poem-lexicon, **Erotokritikonul** mizează pe ludic și parodic, concepte atât de specifice postmodernismului, și propune publicului cititor un tip de dicționar de personaje literare cu totul inedit pentru noi. Ceea ce ne permite să afirmăm că **Erotokritikonul** este scris în cheie ludico-parodică nu este numai rezultatul spiritului nostru de observație, dar și faptul că autorul însuși ne-o mărturisește (sigur că o face la modul ironic):

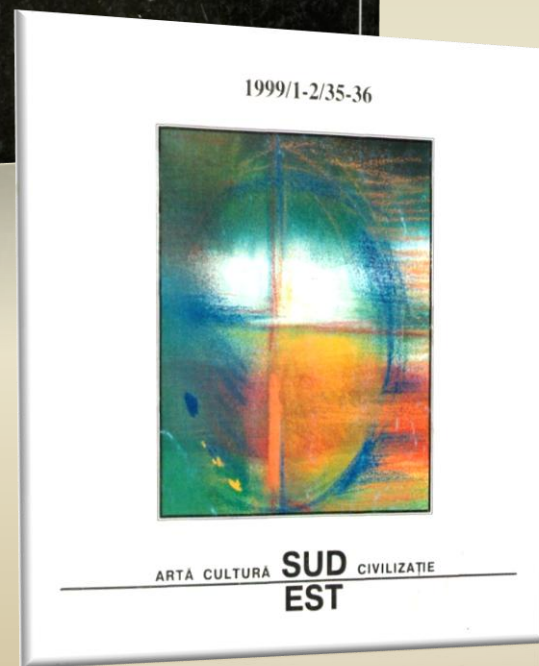
„... n-am exclus nici visul de a gândi o *parodie* care să le pună în lumină uscăciunea metodologică și lenevia analitică, instituind o insulă de refugiu pentru cei care nu agreează acest mod consacrat deja de a urâți literatura, precum și spiritul viu, dureros de viu uneori al adevăraților ei creatori. Că mai scap și câte o notă pamfletară, pamfletu-i de vină că s-a lăsat născocit de cuvintele monologând în sine. Restul e pofta vine mâncând. Nu știu dacă m-am jucat bine, colegii care au ascultat însă urmușile mele, ori m-au înțeles în spirit, ori sînt oameni exagerat de politicoși.” [p. 144].

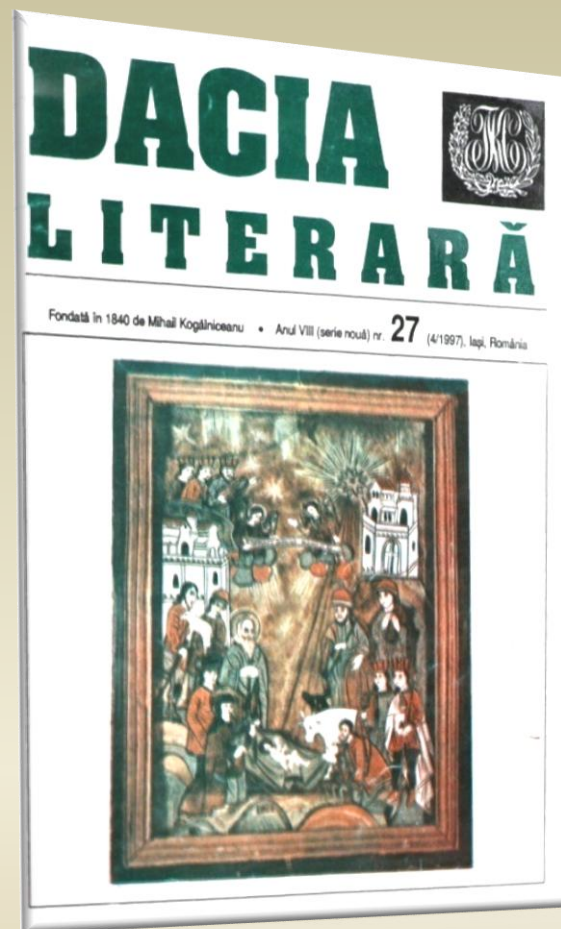
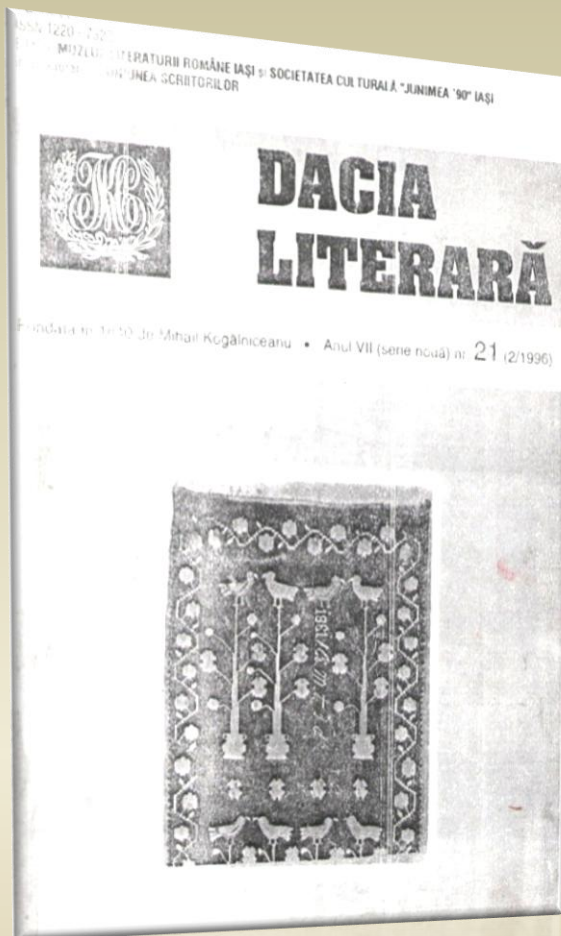
Oricare ar fi afirmația autorului, credem totuși că **Erotokritikonul** este o carte care provoacă plăcere și din care poți savura la nesfârșit (trebuie să remarc că această carte aceasta poate fi savurată atât timp cât va fi interpretată corect).

După cum am afirmat ceva mai înainte, **Erotokritikonul** este un tip de dicționar de personaje literare cu totul inedit pentru noi. Cartea conține explicația unor

Ludicul și parodicul în proza românească postmodernă (Ioan Groșan, Ștefan Agopian, Nicolae Leahu) : tz. de magistru.

REFERINȚE ÎN PUBLICAȚII PERIODICE

Intelligenza este doar o perpetuă plăcere
Dialog cu scriitorul Alexandru PALEOLOGU

IN MEMORIAM: Mihai URSACHI

Inedit: **Gheorghe TOMOZIE** și **Nebita STĂNESCU**

Cezar IVĂNESCU: Inspiratoarei așidui

Irina MAVRODIN: Un roman mai mult decât polițist
Nicolae STROESCU STÎNȘOARĂ: Filozof despre Dumnezeu
Gheorghe GRIGURCU: Meditații și datorii multe
Alexandru ZUB: Mihai Ursachi, la despărțire...
Constantin CIOPRAGA: Cel care stă sau despre Grigore Vieru
Alex ȘTEFĂNESCU: Poesia basarabeană emoțională, deci există

Martie 2004 Nr. 3 (99)

„Exitul Alexandru, plesă exitului românesc”
— dialog cu scriitoarea Anca VISDEI

Poezie de: **George POPA**, **Carmelia LEONTE**, **Lucian VASILIU**
Proză de: **Varujan VOSEGANIAN**

ANCHETA REVISTEI
Istoria literaturii române postbelice, între premise și realități
— **Horia GÂRBEA**, **Mirecea GIHIULESCU**

IN MEMORIAM: Cornelia ȘTEFANACHE, **Grigore VIERU**

Irina MAVRODIN: Carnetele lui Proust
Elvira SOROHAN: Reabilitarea personalității a romanului psihologic
Maria CARPOV: Aria de a vorbi
Gheorghe GRIGURCU: Memoria cu libertate
Constantin CIOPRAGA: Românilite și curiozități: Elena Văcărescu

Nicolae STROESCU STÎNȘOARĂ: Cîteva reflecții...
Alexandru ZUB: Unitatea românilor — serie istorică fundamentală
Mirecea A. DIACONU: Gellu Dorian. Poezia, o exegeză a absenței
Genia NOVAC: Cristian Simionescu, poet al tăcerilor
Emmanuel ILIE: Poezia vie...
Nicolae TURTUREANU: Biografia unei strazi

Ion PAPUC: În lumina istoriei
Antonio PATRAȘ: Redescoperirea tradiției. Lecturi eminesciene
Constantin PRICOP: Începuturile literaturii române
Dragoș COMOCARU: Superman — 2100

Cronica literară
Cristian LIVESCU
Constantin DRAM
Dan MĂNUCĂ

Comentarii critice:
Adrian Dina RACHIERU
Vasile SPIRIDON
Daniela PETROȘEL

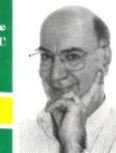
Ianuarie 2009, Nr. 1 (157)

Intâlnirea cu surreal, dialog cu indianul Liviu BORDAȘ
Argumente ale ieșirii din anonimatul morții toropice
dialog cu scriitorul Nicolae BUSTUIC

Nu aparțin generației '80
dialog cu poetul Aurel ȘTEFANACH

Inedit: **Aurel DUHITRAȘCU** — Carnete Maro

Irina MAVRODIN: Am citit cu încetare
Gheorghe GRIGURCU: O dezbateră asupra literaturii
Nicolae STROESCU STÎNȘOARĂ: Patriotism contra totalitarism
Mihai Din. STURDZA: Junimea, societate secretă
Constantin CIOPRAGA: Maștile lui Ioan Alexandru
Alexandru ZUB: În universul scrisului eclesastic...
Alex. ȘTEFĂNESCU: Șerban Cioculescu

Henri ZALIS: Apropii de o moștenire diferențiată
Ioan HOLBAN: Speranța de pe muntele de foi scrise
Horst FASSEL: Heinrich Böll la Iași...

„Timpul cultural” al basmului
poeziei și Roma
incipit teologic...

Comentarii critice:
Adrian Dina RACHIERU
Vasile SPIRIDON
Bogdan CRETU

August 2004, Nr. 8 (104)

„Revizuirea periodică a unei literaturi române inechitabile”
— dialog cu scriitorul și istoricul literar Mihai ZAMFIR

POEZIE: Horia BĂDESCU, **Trăian ȘTEF**, **Nicolae MAREȘ**
PROZĂ: Florin FAIFER, **Dumitru VĂCARIU**

INEDIT — Emil MANU: Poeziile poetului Ștefan Baciu

Virgil XEZOLANU: Un aristocrat englez în România
Elvira SOROHAN: Piscul montan loc al valorii absolute...
Maria CARPOV: Istoria zburcătă a unei aventuri spirituale
Gheorghe GRIGURCU: „Pragmatismul oricărei lașități”
Basarab NICOLESCU: 1900-1980 — Noua Renaștere
Nicolae STROESCU STÎNȘOARĂ: Iulia Maniu vădit de un tîrziu de atunci
Alexandru ZUB: Reducțiune silnică în orizont deschis: Paul Pălbănea

Cornel UNGATEANU: Zilele și nopțile săptămînii
Ioan HOLBAN: Teînd în nișurile, așteptînd simicid
Adrian TUDORACHE: Teoria literaturii și simțul comun
Constantin COHOIU: Aria de a supraviețui, aria de a scrie
Gheorghe MOCUȚA: Gheorghe Ștefanescu: parodia, între mîndrie și...
Constantin TRANDAFIR: Ioan Măldăruș, Scenariile elegiace

Doris MIROESCU: Retorica apartenenței în *Amintiri din copilărie*
Mirecea V. CIORANU: Metamorfazele poeziei: caruselul basarabean
Lucian-Vasile SZABO: Eminescu, o geografie publicistică și... publică

Mirecea PLATON: Argumente pentru o nouă direcție culturală
Anton ADĂMUȚ: Cîte ceva despre eufonie și erodură
Dan PETRU: Insula uitării
Calos Trăian DRĂGOVIR: România 2013

Cronica literară: **Cristian LIVESCU**, **Constantin DRAM**, **Dan MĂNUCĂ**
Comentarii critice: **Adrian Dina RACHIERU**, **Vasile SPIRIDON**,
Antonio PATRAȘ
Actualitatea literară: **Emmanuel ILIE**, **Șerban AXENTE**,
Adrian G. ROMBA

Februarie 2013, Nr. 2 (206)

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA ANUL CXLVI

CONVORBIRI LITERARE

FONDATĂ DE SOCIETATEA JUNIMEA DIN IAȘI, LA 1 MARTIE 1867

Redactor șef: Cassian Maria SPIRIDON

„Sunt un filolog jucător” – dialog cu criticul Geo VASILE

Poezie: Dorin PLOSCARI, Aurel ȘTEFANACH

Proză: Varujan VOSGANIAX, Hristu CÂNDROVEANU

Imedit: Gheorghe IVĂNESCU, Pan M. VIZIRESCU

Virgil MEMOLANU: Franța pe toate fețele

Elvira SOROLAN: Laurențiu Faifer sau cum se cheală un talent dramatic

Maria CARPOV: Despre intelectuali și istoria lor recentă

Gheorghe GRIGURCU: „Esenta e virtuoasă în sine”

Basarab NICOLESCU: Ce este viitorul?

Nicolae STROESCU-STÎNȘOARĂ: Din vitrina de cărți a emisiunii

„Lumina creștină” de la Europa liberă

Alexandra ZUB: Eruclite, talent, comprehensiv: Ștefan Lemny

Ioan HOLBAN: Plimbare de iugur pe la praznice de hîmire

Doris MIRONESCU: Avangarda în corespondență

Vasile ANDRU: Exercițiile de iniere ale lui Theodor Damian

Constantin TRANDAFIR: Cu Caragiale, la jocurile politice

Constantin COROIU: Plagiatul la români

Adrian TUDURACHE: Literatura și supraviețuirea

Mireea PLATON: Cum s-a fiert de-a ajuns Ion Iliescu președinte

Români cu recomandarea lui Vladimir Tismăneanu

Ovidiu HURDUZET: Distributism, ortodoxie și „modelul bizantin”

Anton ADĂMUȚ: „Convorbirile” minții cu rațiunea

Ioan BUDUCA: Gheșala întărire ne aflăm

Dragoș CIOJOCARI: Insula Femeie

Călin Trăian DRĂGOȘIR: Salvarea poporului este legea supremă

Adrian PALCU: Bis, Mihaela Ursuleasa!... Bis!...

Cronica literară: Cristiana LIVESCU, Constantin DRAM, Dan MĂNUCĂ

Comentarii critice: Adrian Dinu RACHIERU, Vasile SPIRIDON

Antonio PATRAȘ

Actualitatea literară: Emanuela ILIE, Șerban AXINTE

Adrian G. ROMILA

August 2012, Nr. 8 (200)

BIBLIOTECA REVISTEI

CONVORBIRI LITERARE

Nicolae Leahu s-a născut în 20 iulie 1963 în Bădici Moldovenești, jud. Cahul, Republica Moldova. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Alecu Russo” din Bălți, cu licență în limba și literatura română (1985). Lector universitar (1985-1986), redactor șef-adjunct al ziarului „Glia drochiană” (1986-1993) și lector prin cumul (1988-1993). Din 1993, titular în Catedra de limba și literatura română a Universității de Stat „Alecu Russo”. Doctor în filologie la Universității „A.I. Cuza” din Iași, cu o teză despre poezia generației ’80, coordonată științific de prof. univ. dr. Liviu Leonte (2000). Redactor șef al revistei literare „Sema” (din 1995), șef al Catedrei de literatura română și universală (2000-2010), actualmente este decan al Facultății de Filologie a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

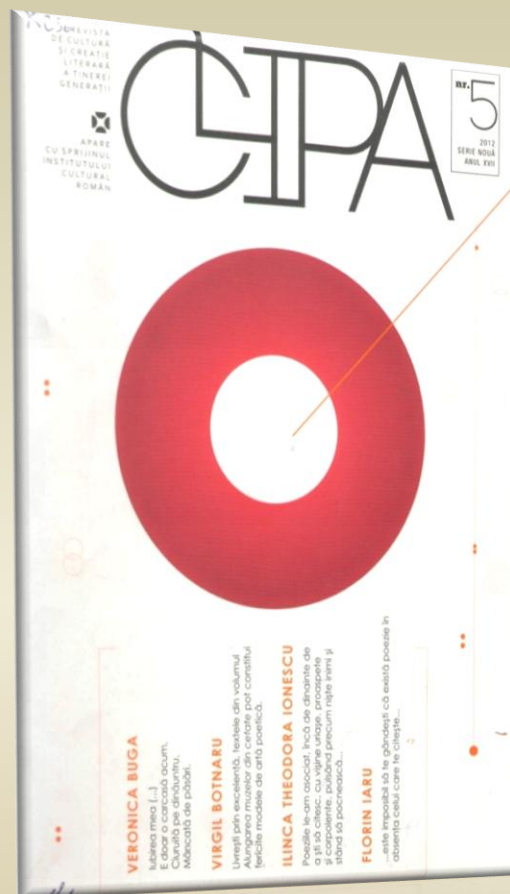
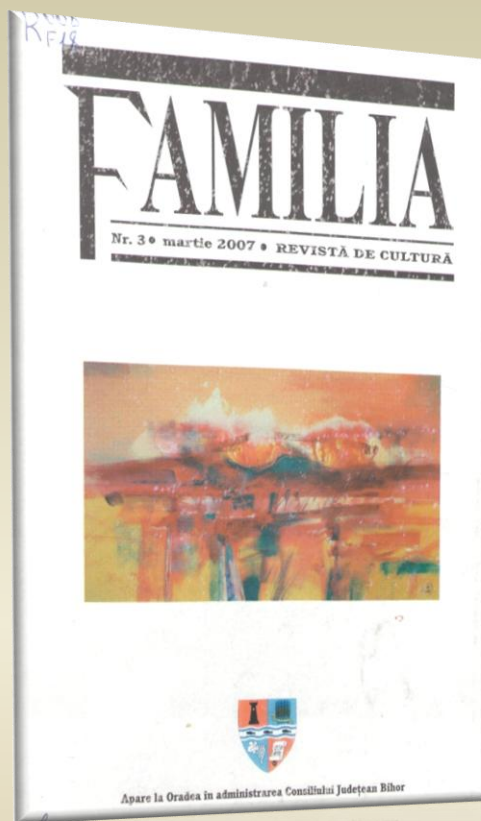
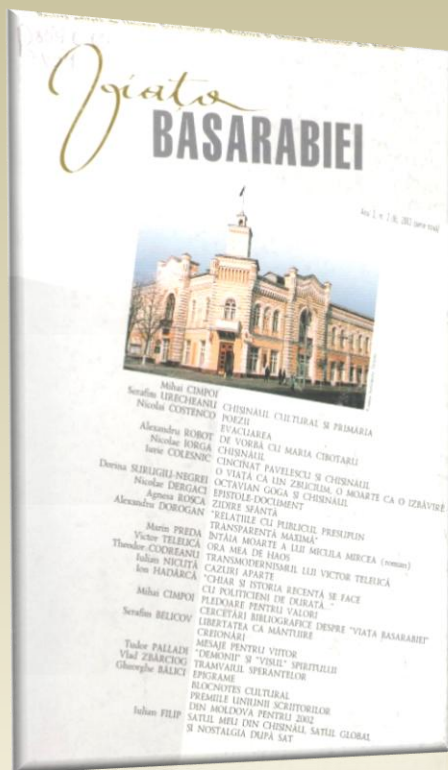
Cărți publicate: *Miscare browniană* (versuri), Chișinău, Ed. Hyperion, 1993, Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din Moldova; *Personajul din poezie* (versuri), Chișinău, Ed. Cartier, 1997, Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din Moldova; *Poezia generației ’80* (studiu critic), Chișinău, Ed. Cartier, 2000, Premiul de critică al Salonului Național de Carte; *Cvartet pentru o voce și toate cuvintele* (eseu dramatic, în colaborare cu Maria Șleahitchi), Ed. Arc, 2001, 2009, montat în stagiunea 1999-2000 la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, Premiul III al Concursului de dramaturgie al Ministerului Culturii; *Erotokritikon. Făt-Frumos, fiul pisului (I)* (eseu ludic), Iași, Ed. Timpul, 2001, Premiul pentru eseu al Uniunii Scriitorilor din Moldova; *Literatura universală. Ghid* (în colaborare cu Raisa Leahu), Chișinău, Ed. Știința, 2007; *Nenumitul* (versuri), Iași, Ed. Fundației Culturale „Poezia”, 2008, Premiul filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România; *Comedia umană și vovodul peceleg* (eseuri), Iași, Ed. Timpul, 2008, Premiul Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova; *Aia* (antologie de poeme), Chișinău, Ed. Cartier, 2010; *Alungarea muzelor din cetate* (versuri), Chișinău, Ed. Cartier, 2011, Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din Moldova; *Poeme* (antologie), Iași, Ed. Tipo-Moldova, 2011.

Nicolae Leahu
vag

Ed. Arc, Iași

Fondatori: George Bacovia, Grigore Tabacaru (1925)

ateneu

Revistă
de cultură

Nr. 6 (418)

• Editor: Consiliul Județean Bacău • Anul 41 (serie nouă) • Iunie 2004 • 10.000 lei • Abonamente: 5000 lei •

ateneu

din Basarabia

Leo BUTNARU

A evada din secolul trecut

Și astăzi, se mai întâlnesc anumiți sceptici, dar – se crede – și spirite critice mai echilibrabile, care i-ar contesta literaturii române din Basarabia capacitatea de a produce ceva cu adevărat remarcabil. Scepticii r fi de înțeles, însă nu și „spiritele critice echilibrabile” (și echitabile?), dat fiind că unii din cei ce s-au oferit să limpezesc toate seze legate de condițiile axiologice au contribuit la accentuarea confuziilor. Putem cădea de acord că pe harta literaturii în cauză nu se remarcă nume de *format* (foarte) mare care ar echivala, simbolic vorbind, cu nise capitale (sau – fie – doar cu niste cate-drale...). Însă autorii demni de mai multă atenție și o mai bună înțelegere nu lipsesc. Alceva e că literatura din Moldova de Est este insuficient analizată atât în „plan interior”, cât și în plan „extern”, adică panromănesc.

Bineînțeles, în beletristica transpuneană s-a întâmplat o sensibilă schimbare de paradigmă, mutații canonice, fapt învederat cu pregnanță barem de trei importante reviste „Contrafort”, „Sud-Est”, editate la Chișinău, și „Semn”, ce apare la Bălți. Chiar din ele și prin ele se înțelege și se atestă practic că o nouă literatură presupune și o nouă cultură a lecturii. Însă, în mare, „pe celălalt versant” situația rămâne incrementată în clișee și suficiență.

E lesne de înțeles că autorii răvnesc (ca și cum... instinctiv!) tășfrângerea ideilor și stilisticii artei lor în sufețele și conștiințele altora. În special, în cele ale colegilor și criticii literare. Însă, la noi, scriitorul de vaoare îl este dat, ca și odinioară, să trăiască rădăcina așteptării și tristetea dezamăgiri lipsei de ecou”, cum i se întâmpla și lui George Meniuc care mărturisea cu amărăciune (regretând că nu s-a făcut medic, ci scriitor): „Un suferind, tălmădit de mine, mi-ar fi spus mai multe cuvinte bune decât colegii de breaslă, care păstreză o tăcere stupidă la orice apariție literară”. Iar în ianuarie 1985, Nicolae Romanenco îl scria lui George Meniuc: „Criticii noștri literari în marea lor majoritate sunt lipsiți de simțul estetic

(admis...), și totdeauna au subevaluat sau au trecut sub tăcere lucrările care atestau un pronunțat caracter estetic și o formulă modernă de expresie, dând primat mincinos ideologicului aberant în detrimentul valorii. Racilele se resimt, încât din unghiul de evaluare al angajamentului conștientizat întru un cât mai înalt grad al competenței ca distincție și particularizare profesională, față de mulți din cei care sunt considerați scriitori, la noi, în zona aproximativului și... ne-deplinătății funcționale, critica păstrează o neutralitate constatativă, iar uneori chiar le prefacează sau postfacează *binecuvântător* mediocritățile adunături de texte. În schimb, de cum se gândesc la scriitorii mai tineri sau la revista „Contrafort”, respectiv „colegi” cad într-o depresie delirantă, bombastic-acuzativă, deranjați de faptul că aceștia îndrăznesc să spună adevărul despre unele fenomene caraghioase din viața literară. De regulă, nemulțumiri de prestația mai junilor condeieri sunt cei de o slabă cultură profesională, de o inteligență netăcută „la zi”. Sigur, un atare handicap nu poate să nu-i facă decât agresivi și intoleranți față de modificările de paradigmă ale literaturii contemporane. Nici nu se poate aștepta o altfel de reacție din partea celor care nu au avut cu deosebire în bibliotecă și astăzi se tem de dejucarea clasificărilor valorice tradițional-realist-socialiste. (Și) lor li se adresa Bogdan Ghiu cu tranșantul apel: „Scriitori

național, panromănesc. Ei bine (ei răul), în aprecierea celor mai buni autori din Moldova de Est critica din dreapta Prutului nu dispune nici pe departe de suficiente date asupra creației acestora și nici nu e prea pusă pe identificarea lor. Apoi, încă nu se decide a renunța la unele prejudecăți și clișee de-a gata minimalizatoare, plâsmuite cândva, însă nevalabile astăzi. Se mai găsește câte vreun nu prea împlinit scriitor bucovinean care își zice, hai să-l găsec (cu tot înadinsul) niste hachite colegului meu din Chișinău, că prea se arată el nu știu cum fără complexe (aproape... ireverentios, ce mai) etc. și, pretentiosul plai-vazist constată, iată, ici, un neaoșism, dincolo un basarabenism, hiperexigentul de el neputând fi înțelegător precum, de exemplu, cei care l-au ajutat pe ardeleanul Nicolae Breban să depășească anumite stângăcii de expresie, ori neștiind că, uneori, Mircea Eliade i se adresa lui Constantin Noica să-l ajute la „pieptănarea frazelor prea bolovănoase”. Deci călcătorul, sclavul pre-concepțiilor, precum este, spre exemplu, colegul orădean Ion Simuț, nu poate fi un generos, nu poate fi un scriitor și un intelectual adevărat, dacă ală plăceri în amonestări răuvoitoare adresate – la hura! – confrăților prutonisteni, chiar dacă unii din ei li sunt net superiori ca talent și prestantă. Nu o singură dată, se poate constata că, în evaluarea scrisului autorilor

franchetea de a recunoaște că și între Prut și Nistru sunt scriitori nu numai valoroși, ci care nu seamănă decât cu... ei înșiși. Adică, autori originali de o clară distincție în contextul literaturii române. Pe de altă parte, regionalismul, provincialismul, localismul nu sunt numaidecât doar basarabene, autohtonism (și chiar autorismism) și suficiență județeană sau regională vădindu-se și în geografia culturală panromănească, unde destui făcători de clasamente locale nu prea vor să se raporteze la întreg. Mai de multe ori, autorii din stânga Prutului nu intră în atenția unor antologatori bucovinieni (precum în cazul lui C. Abăluță) din cauza jocurilor pretins canonice foarte arbitrate și... ne-arbitrate de voci de exegeți cu adevărat recunoscuți ca autorități în domeniu. Astfel că, în mare, în viața noastră literară (de pretutindeni) e prea puțină distincție și inteligență, ea rămânând – după remarca d-lui Al. Paleologu – a cancanurilor insipide, măruntelor strategii obositoare și rivalităților pormite din absurd și nemăsurată vanitate.

Poate că totmai și din sus-enumeratele motive triste, în Moldova de Est profesarea actului critic și-o asumă mai mulți scriitori „pur”, rămânând în continuare poezi sau prozatori (Vitalie Ciobanu, Nicolae Leahu, Vasile Gârneț, Em. Galaicu-Păun, Arcadie Suceveanu, Mircea V. Ciobanu, Maria Sleahtitchi, Vasile Romanenco, Irina Nechit, Anatol Moraru...). Pentru că un scriitor care este și un bun cititor nu poate să nu aibă vocația curiozității, a noului, a metamorfozelor spirituale pe care le impune contemporaneitatea, modernitatea, perpetuă a spiritului artistic. Anume acești colegi sînt mai acut stringenta necesitate de a evada din clișee sau prejudecăți („-de apoi”), deoarece, precum literatura română în general, și componenta ei dintre Nistru și Prut simte necesitatea de a-și reînnoi permanent practicile și teoria, ca situație și situație axiologică.

pare sub egida Uniunii Scriitorilor cu sprijinul Fundației Anonimul

Universitatea de Științe
"Alexu Băseș" /
Biblioteca Științifică
Fondul serial

România literară

27 aprilie 2007 (Anul XXXIX). 32 pagini. 2,5 lei

16

basarabene, aceea care
re sau care se află în
arare preocupată de
arută în Moldova de
e și cea dinaintea ei.
ifestări literare s-a
ea, relativ recent, a
Basarabia în secolul
2004, a fost alcătuită
i. În general, volumul
xista antologie care

re au debutat în anii
civea poezii ale sale
ic nou, în care poetul
s alb, cu punctuație
i. Este, întâi, lumea
care însă el o vede
i în realitate (ce altceva
u decît limpede?).
i foi / Ridic ochii și
de / o pasare și mai
e, imaginativ, o lume
maginez trăind / pe
n plutește o pasare
putea face / și a se

tologie versurile lui
antologatorului, s-ar
spre poezia sa. Este
„despre care se poate
mplă de fapt, dar nu
o creație originală
hag nu care îmbina
unile neașteptate?
e), poetul sugerează
e), se surprind, se
i puțin convențional
cruce: singe vegetal
suri / iată li se vad,
i, crucile de lemn /
'daca unele imagini
confuze, fie inutile
a, „brațele inermite
a cimitirilor”, totuși
o sintaxa neortodoxă,
de o indiscutabilă
onat, dacă nu chiar
care, într-un discurs
ra o existență abia
ca aceasta s-a făcut
strivă: „cîte un gest
fără durere odată cu
i străvezii / umbra
i / trupuri opace le
fata schimbare...”

basarabeană există prin faptul că emoționează. Poezia lui
Galaicu-Paun – în orice caz, versurile din această carte – nu
emoționează, dar asta nu înseamnă că ea nu există. De unde
rezultă că arta verbală, mai cu seamă cea din ultima sută
și mai bine de ani, iar în cazul celei românești, cea care
are o vîrstă de la cîteva decenii pînă la o jumătate de veac,
este un fenomen complicat, care poate fi diagnosticat
doar cu ajutorul unui instrumentar cît de cît sofisticat.

Cu poezia Adam și Eva sau dialectica singurătății,
Teo Chiriac se află în mod sigur pe tărîmul adevăratei
literaturii, chiar dacă această scriere nu este o realizare
deosebită. Poetul găsește expresii proprii și un limbaj adecvat
pentru a reproduce străvechia dramă a relației dintre
sentimentalismul firesc feminin și subraa barbatului, jînă
în chingile practicismului cerebral. Ex.: „... barbatul abstract
se gîndea la femeia abstractă / cu toate celelele creierului /
femeia abstractă se gîndea la barbatul abstract / cu toate
celelele inimii” etc. Trama este însă desirată, motonia acelorasi
imagini devine, la un moment dat, scititoare și totuși cititorul
este tentat să citească pînă la capăt.

Andrei Turcanu, pe care îl vedeam, cîteva decenii în
urmă, la întreprinderile activității sale scriitoricești, ca pe un
foarte promițator critic literar, vine acum, în *Ars poetica*, cu
niște mărturisiri asupra crezului său poetic și cu cîteva
„Indiscreții” despre propriile sale realizări. El crede că, în
scrisul său, „Greii, fagurii se-amestecă / cu fiere, / cîrg
simbolii, / în sufletul cântînd colbe, / grîmase și himere /
strivite pier de bolte, / piciorarele-mi se scaldă / în undelele
serii”. Zăbucim, rod, decepții, împacare lirice a sufletului
– iată drumul artei, nicodată batătorit, cînd aceasta se
vrea adevărată, iată cea mai obișnuită filozofie a artei în
aspectul ei existențial și emoțional. Multa cautare, puțină
găsim. Surprindem și un experiment prozodic mai puțin
întîlnit. Turcanu mai are în carte alte două poezii, fiecare
deosebită de celelalte două, una în vechi stil melodic, pe
picior de vers popular (Vîi), iar cealaltă fiind o jelanie în
vers liber pe motivul frământărilor politice de acum 10-15
ani din Moldova. Desi aproape deloc poetic, deci circumscrip
natural în experiența literară basarabeană din prajina începutului
celui din urmă milenii, poemul „politicos” pare mai credibil
decît cellalt, mioritic și adînd a trup de vieșpe și a „trunchi
de academie”. În brulele răsucite de aici, între aceste vînturi
ale uitării, / pîit cu umilită, în visare și frică, la poezile
dealurilor, / acum o jumătate de veac a trăit un popor /
fără origini și fără conștiința clară a identității sale
istorice. / Așa, mai mult o zădărnă de neam, o gloată mai
mult, / niște vedenii de oameni dormind cu o cusma de
nor peste ochi / și cu o pică deasă pe creier...” Nu discut
cu cîtă dreptate împarte poetul responsabilitatea pentru această
mișcare politico-națională basarabeană de la sfîrșitul secolului
trezec, acesta fiind un subiect mai delicat, dar trebuie să
observ că principalul autor și perdant în acele frământări este
caracterizat reușit, fie și cam dur, „zădărnă de neam”, „cusma
de nor peste ochi”, „o pică deasă pe creier” sînt expresii
care merita să fie trezite cu vederea.

Eugen Cioclea este un poet născut, nu făcut, cu simt

sintaxă este regula scrisului postmodern, atunci Cioclea,
considerat poet postmodern, dezavuează postmodernismul.
Se confirmă, astfel, a că oara? regula că, în arta, doar,
preceptele, clasificările nu înseamnă nimic – moda
dăruirea și, în baza ei, lucrul făcut temeinic contează cu
adevărul. În *Impertinența poetului*, un manifest antisauaristic
abia disimulat programatic, citim, între altele și aceste cuvîne
despre jaranii rătăciți în smîrniculurii cuturii poet, care-și
da duhul în orice clipă pentru nație și glie: „Jaranii n-au cînd
citi versurile tale, / precum că iarba, vai, devine scrum,
/ precum că roua zornăie pe vale, / iar soarele-i cu coada de
pîun...” / Ori să prezinte lacrimi spre-analiza / sub microscop
criticilor tăi, / ori să te bată-n cap cu vreo surpriză / de vorbe-
alese vîrațule clăi. / Și nu fac bala ca sa cînte marul, / curat,
cum zici, „sun înger i-ar musca” / nu băieții, ci fice, adevărul /
li simt și-i mină-n lume-o nuiă”. Intorsătura frazei este
mereu proaspătă, neașteptată, expresie, ușor ironică, sînt
inspirate. Rampa este rodul aceleiași revolte satirice, scitito-
toamă de aceea, dezinvolt, vioi; impetuositatea și alinica
a discursului și măsura de reprimare a hîrșitului în istorie
a unui mit mucezită. „Aveni și noi o rampă de lansare. / I
zice Miorita. Fii atent, / printre construcțiile de-acest gen,
de se pare, / că-i cea mai veche de pe / continent. / Un comodrom
în fiecare tîrlă / de oi avem, / desigur, / conservat. / Din
cîte vise ni s-au dus pe giră, / iată și unul net, / realizat”.
Involutant, în această cavalcadă veselă și aspra în același
tîmp, dăm și de Topircanu sau poate chiar și de Ciurari, dar

reținut, scabrozitățile care abia așteptau să vină și în
poezia basarabeană sau trimind la niște practici deja existente
prin alte părți și care, pentru unii, erau modele tentante: „Hai
să dormim, iubito, pe podea, / Geamă bolnav de gelozie
patul / Vreau să te simt înfrînd sub pielea mea, / ca într-un
cort unde-ți voi fi amantul. / Cîta lumină înclină de la
genunchii / Cîi aer pui cu șini în mișcare / Să sufăr plin
de seve ca un trunchi / de lei, rapus de țînar / din piciorare”.
Sfîrșitul primei catrene („ca într-un cort...” este un potrivit
subterfugiu de a evita licențiosul în această „Jubire înmormî-
nata-n carne” (V.Voiculescu) și a da totodată, prin echivoc,
mai multa plasticitate frazei.

Cu *Lutarii*, Vasile Nedelcu răsărise, în urmă cu aproape
două decenii, ca un angajament încurajator în poezia
basarabeană, care însă nu s-a mai realizat. Să fi fost de
vîna politica, în care cazuse, ca și alți intelectuali de
frunte moldoveni, în norocos-fatidicul an 1989, tîmăduin-
du-l de toate, inclusiv de poezie?

La *Vaevolod Cerni*, poezia este ceva cu totul aparte.
Este o poezie care, plictisită de ea însăși, refractară la o
pretenție absurdă pe care o au alții de a fi vîna, și care
de fapt nu crede nici în sine însăși, nu mai vrea să fie poezie.
Pentru că „frază frumoasă” (de ex., „Copaci își obloje-
răntele cu pasări”, „îmbrățișarea în ninsoră”) nu e altceva
decît „un arabesc al aierului” (O frază frumoasă). În consecință,
totu-i desertație, nimic serios. Dacă, așa cum poetul (?)
se spovedea într-un interviu, Cerni e doar un uc de a-

Limbajul criptic al scrierilor lui Ghenadie Nicu este o
cuiarsă care le protejează în fața eventualelor tentative de
abordare din afara. Cu siguranță, oricît s-ar strădui, cititorul
nu poate înțelege ce are în vedere poetul în ceea ce scrie.
Mai grav e că în genere s-ar prea putea să nu înțelegă nimic.
Nu-i vorba, pe ici-colo se poate întui/banui cîte ceva mai
mult sau mai puțin sigur, de ex., în expresiile „mă sting /
pe intimitatea unor sfinți mucenici / și scriu cu o benignă
iritare / despre insuficiența laringelui” sau „urmăresc pînă
la epuizare cum ochelarii de domnișoară / se sparg de
norii de bazalt”. Dar nu mai pot să-mi dau seama ce vrea
să zică „anotimpul foarfecelui suspendat” sau „magnitudinea
degrasă” etc. Mă tem că nu cuiarsă cuiarsă să fie tot conținutul
acestei poezii („... ca un fel de contrapondere...”). Tare ar
fi bine ca aici, ca și în cazul altor poezii mai tineri, să nu se
adeverească, pînă la urmă, aceste cuvinte ale lui Cioran:
„neavînd nimic de rost, se specializează în rostire”, ceea
ce trimite la ați de cunoscută „coada sunătoare” despre care
vorbea Eminescu.

Poezia lui Nicolae Leahu este într-atît de altfel, încît
m-aș mira foarte mult să se fi găsit cineva care să o fi
diagnosticat, toată, raspicat. Pe de o parte sînt buclii de text
care atestă clar un nivel evoluat de gîndire, de imaginare
și indiscutabile capacități de exprimare a acestor abilități,
de ex., „și-această ora lacomă imploră / cerșete dilatarea
clipelor în oră / și înmierea clipelor din clipă / ca rodul ei
să fie și risipă”, dar pe de altă parte – și asta se întîmplă
mai des – cititorul se pomenește neajutorat în fața hătîșurilor
populate din belșug cu tot soiul de abrazadabre, precum: „și
consoane pluteau în vocale / amețind nalucirea din stea /
și-n roirea substanței eterne / germina vertebrearea dorinței”
etc. Cîi n-aș da să aflui și cu cum pot consoanele amei
nalucirea din stea și, mai ales, cum germinează vertebrearea
dorinței (mai cu seamă) în roirea substanței eterne?! Poate
că, descifrat fără grabă, rînd cu rînd, cuvînt cu cuvînt,
total ar ajunge să fie limpede în această poezie, numai că
s-ar putea întîmpla ca ceea ce ar ajunge să fie în sfîrșit înțeles,
ar fi cu totul altceva decît are în vedere poetul. Și, la urma
urmei, aceasta nu i se poate reproșa poeziei ca un neajuns.
Pentru că ea are, nu-i așa?, „scuza de a nu dovedi nimic”
(E.Cioran).

Aura Christi poate realiza fără nici o dificultate portrete
interioare și peisaje, dar în general se ferește să facă uz de
această calitate. Melancolică pînă la tristețe grea, ea izbuteste
să realizeze legatură dintre variate stări sufletești și
natură, găsind și potrivite mijloace proprii pentru asta:
„Amarăciunea plouă marunt și rece / în ochii locuitorilor
acestui oraș cenușiu / ce seamănă perfect cu o gradină de
umbră, / cu o înăulă verde parasită de copii. / Orizontul și-a
facut bagajele / Cîerul s-a răsistigat pe pîmînt. / Singurătatea
a dovedit / sa calea stelele” (*Lumină insuportabilă*).
Isconditoare mereu și prada indoielilor fără încetare, ea
meditează, realist, în vechi cutare, asupra propriului său
destin: „Gînduri sfîșind curate-nserări. / În noaptea dorul de
mine mă-ngheta. / Demoni sîreți mă visează frumos. /
Viziunile lor îmi curg iarăși pe față”. Textul este dens, are
o tensiune înaltă, fiecare vers este alcătuit dintr-o expresie
sugestivă prin sine însăși, care se repetă... în esență

România literară 32

17 - 23 august 2005 (Anu! XXXVIII)

Leimei, că Dumnezeu pusese mina pe capul *acelui* tinar poet. Mai este și astăzi mina divină acolo, și noi nu o știm, sau poetul face anume așa ca noi să nu bănuim că este?

Grigore Chiper a înţeles bine că întregul conţinut al poeziei, oricât de consistent, încapă foarte bine în aceea ce s-a numit „abia tangibil”. Dar, ca de obicei, teoria este una, iar realitatea e cu totul altă: cele trei scrieri ale sale din antologie nu ne ajută să vedem prea multe în poezia sa. Totuşi, *Urme vagi* merita să fie citită cu atenţie şi cu un pic de consideraţie, întrucât autorul reuşeşte în ea o conexiune a peisajului natural cu acela al relaţiei umane, pe care o punctează aluziv: „Cade frunza de garb din vir de septembrie/ peste maul aramă al unui alt septembrie, / rînduinea tragă dintr-o altă garbă / şi se înclină / spre o gară unde Galina / se stuf se înclină / spre o barcă unde Galina / împrăştie cu picioroalele / apa, timpul ce ne desparte / mai mare ca o apă”. Dacă mai are şi alte poezii, căm puţin la fel cu asta, aş scria scrierul sau ar putea prezenta oarecure interes.

[illegible]

Atunci cînd nu se vrea categoric ermetica, **Irina Nechit** poate face aluzie la niște lucruri oarecum incitante, fie și niște aproximative: „Ceea ce ți-am spus / e ca mînerul mamălușii / cu care te aperi de ceea ce nu ți-am spus. // Taisul înfrînt / în ceea ce nu-ți voi spune / a atins rădăcinile frumuseții mele / și ea a început să se usuce” (Ceea ce nu ți-am spus). Dar **Haina de sărbătoare** a tristei arată ca poeta dispune de resurse capabile de mai mult, rămase însă în mare parte nevalorizate: „Confund începutul cu sfîrșitul / înîntîia cu tăcerea / înîia cu punctul. / Nu am putut alina / de ce orizontul se luminează / încercîndu-mă. // Pe marginele drumului

Lămoșu este printre ai scrierilor lui **Simionida Popescu** este o curisă care le protejează în fața eventualelor tentative de abordare din afară. Cu siguranță, oricât s-ar strădui, cititorul nu poate înțelege ce are în vedere poetul în ceea ce scrie. Mai grav e că în genere s-a prea putut sa nu înțeleagă nimeni, în afară de Simionida Popescu, căci ea este o femeie mult sau puțin singur, de ex., în expresiile „am stîng” și pe întințutate unu simți sfîmțuic” și scriu cu o benignă inițiere / despre insuficiența laringelui” sau „amăreșe pînă la epuizare cum ochelarii de domisoara / se sparg de nori de buză!”, Dar nu mai pot să-și dau seama ce vrea să spună în „Am o inimă de fier” sau „Am o inimă de negreștă” etc. Mai țm ca nu curvua curvosa sa fie tot conținutul acestei poezii [!]. *Mă țm ca un fel de contrapondere...*. Tare ar fi bine ca aici, ca și în cazul altor poezii mai tineri, sa nu se adeverească, pînă la urmă, aceste cuvinte ale lui Cioran: „nearămintă mine de rîmole, se specializăa în rîstire”, ceea ce înțm înțm înțm rîmole, cunoscută „canta sunătoare” despre care vorbea Eminescu.

Poezia lui **Lucian Leahu** este intr-afară de alfel, încă m-ă mișca foarte mult să se fi găsit cineva care să fi diagnosticat, toată, răsplat. Pe de o parte sînt bugete de text care atestă clar un nivel evolut de gândire, de imaginație și indiscutabile capacități de exprimare a acestor abilități, de ex., „...aceasta ora lacoma imploră / cerșete dilatarea clipelor în ora / și înmăia clipelor din clipa / ca rodul unei vieți și fire răspă”, dar pe de altă parte – și asta se întîmplă în toate poeziile – se pomenește neajutorul în fața unei populații din belșug cu tot soiul de abrazăbre, precum: „...și conșoane pluteau în volă / așteptînd năluca din stea / și în roirea substanței eter / germina vertebrelă dorinței” etc. Cîi n-ă știe să aflu și eu cum pot conșoanele aștepta năluca din stea și, mai ales, cum germină vertebrelă dorinței (mai cu seamă) în roirea substanței eter? Poi ca, descifrar faza grabă, rînd în rînd, cuvînt cu cuvînt, totul ar ajunge să fie limpede în această poezie, numai că s-ă putea înțelegi ca ceea ce ar ajunge să fie în afara întîmpei, în afara a ceea ce ar fi de așteptat, de ex., „...urmei, acestă mi și te poartă repede / poeziei ca un neajuns. Pentru că ea are, nu-i așa?, / scuză de a nu dovedi nimic” (E.Cloran).

Aura Chris poate realiza fara nici o dificultate portretele interioare si peisaje, dar in general se fereste sa faca uz de aceasta calitate. Melancolica prin la tristete grea, ea izbuteste sa realizeze legatura dintre variate stari sufletești și natura, găsind și potrivite mijloace proprii pentru asta: „Amăricuna poate ploua marunt și rece / în ochii locuitorilor acestui ora censușu / ce seama perfect cu o gradină de umbre / cu o insușire veredă pară de copii / Oricum / și în viața mea / am avut ocazia să mă uit la cer / și să mă gândesc la dovediri / sa caluga stelele” (*Lumina insuportabila*). Icoadoare mereu și plau indoielilor fara încetare, ea meditează, reflectă, în vechi cartare, asupra propriului său destin: „Gînduri sfîșit cînte_căneră, / În noapte dorm de mine ma_ghețată / Demoni sfîșit ma_visează frumos / Viziunile lor îmi cîră iurgărie pe fată”. Textul este dens, de o tensiune înaltă, fiecare vers este alcătuit dintr-o expresie sugestivă prin sine însăși, care se preîntinde – în situațiile corezpondențiale, bineînțeles, – unor comentarii genozose. Într-o asemenea manieră, textul devine o creație în sine, o creație pe care se știe că e proba a spontaneității. Se înțelege că o anumită semnificație poate fi găsită în orice, chiar și în mersul unui gînd pe la capul al marelui celalalt (1).

România literară 44

9 - 15 novembre 2005 (Anni XXXVIII)

[illegible][illegible]

... și a estimare foarte de sus, observ reprezentarea îndusă a poeziei interbelice și privilegiația acesteia. La mijlocul antologiei, coloana de poezii basarabene este data de literatura anilor 1918-1919, ceea ce înseamnă că poezia basarabeană din această antologie este poezia de emigrare. Într-o cronologie, ea adoptă o periodizare lejeră, înamorală: I. epoca de până la Grigore Vieru; II. epoca și conștienței sale neomoderniste (la noi, acesta ar fi Nichita Stănescu); III. postmodernismul mare ar fi al etapelor de dinaintea lui, dar în faptul că neomodernismul basarabean este o literatură națională, patriotică, mai accentuată la noi. Adăug câteva observații tematice

... sentimentului național (remarcată prioritar de
... în postfață) a fost impresionantă ca efect
... nu mai este!), mai puternică și mai răspândită
... pe întregul teritoriu al Nicolae I. Ceaușescu. A...

putin, mai încoace. Tonul lamentației rituale din poezia lui Grigore Vieru are predecesori. Poezia dorului lui I. Văduțiu din *Victor Telescu* (p. 108-110) pare a vâna pe filiera tângirilor romantice, în timp ce *Poemele* ale lui *Moldoveni* și *Băieții de la dâra de Petru Zadnipro* (p. 86-88) par calchiate după toată aceiași Octavian Goga. Pavel Botu (p. 134-135) mi se pare din aceeași stratur. Nu mai încap decât idealcă ca Grigore Vieru nu este singular, are afinități în poezia basarabeană. Dar, mai ales, au cu totuți (cei menționați) un precursor evident în Octavian Goga. Elogiul țargului, al ăstiei lui simple și aspre, din poezia lui Bogdan Istru (p. 46-48) aduce cu versuri raspi-

Privighetori printre vrăbii

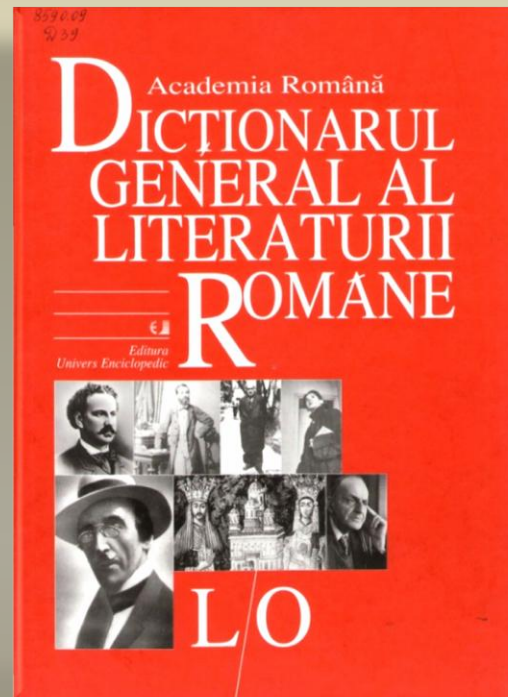
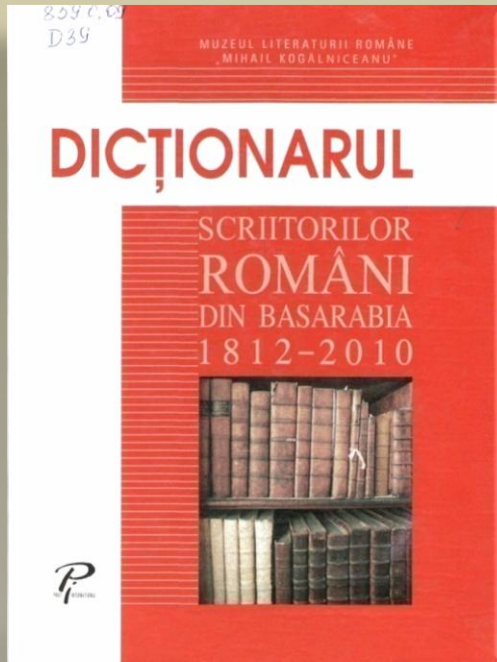
Literatura din Basarabia în secolul XX. POEZIE.
 Selecție, studiu introductiv și note bibliografice de
 Nicolae Leahu. Postfață de Alex. Ștefănescu. Editura
 Știința-Arc, Chișinău, 2004, 296 p.

și nervos al lui Aron Cotruș. O surpriză este poezia lingvisticului Eugen Coseriu, răsărit în publicistică la basarabeni de dinainte de 1940: *Sîngele nostru* e expresia mîndriei naționale înfiorabile. Cu toate că limba străine este înțelegă poeziei basarabene, regăsim la Grigore Vior (p. 97), Petru Cărare (p. 118), Petru Patriciu (p. 139), Vasile Romăncuș (p. 151). Ultimele poezii patrice din volum sunt: *Cronicarii* de Nicolae Dabija (p. 159-161), *Tărî de viori* de Ion Hadăreă (p. 172) și *Ulmurile* de Valeria Grosu (p. 178-180), o poartă care are, pînă la un punct, afinități cu Leonida și, ar fi, odată cu expansiunea acestor „demnului” Leon de la Iași.

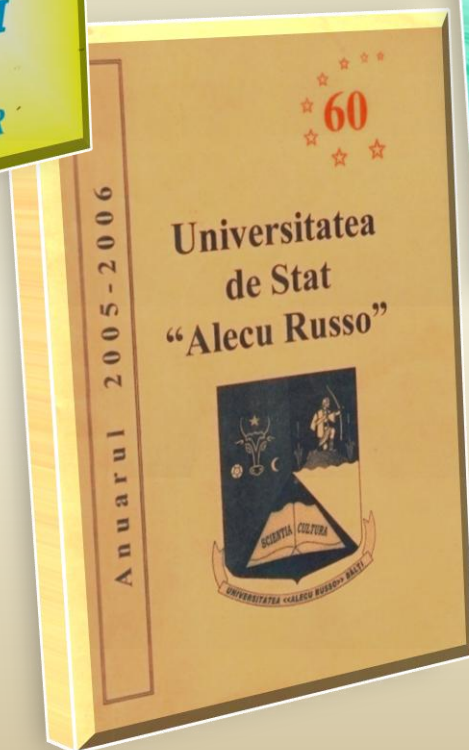
ce punctează liric
Alexandru Robot (p.
65), trecând prin
George Mieniu (p.
Valentin Roșca (p.
(p. 94-95), pentru
Lorelei de Leo Bus
din *Adam și Eva* s
(p. 205-209). Sen
reflecția autoironi
livresc, pudibond,
și al Margaretei C
257-260). E un
estetică cititorilor

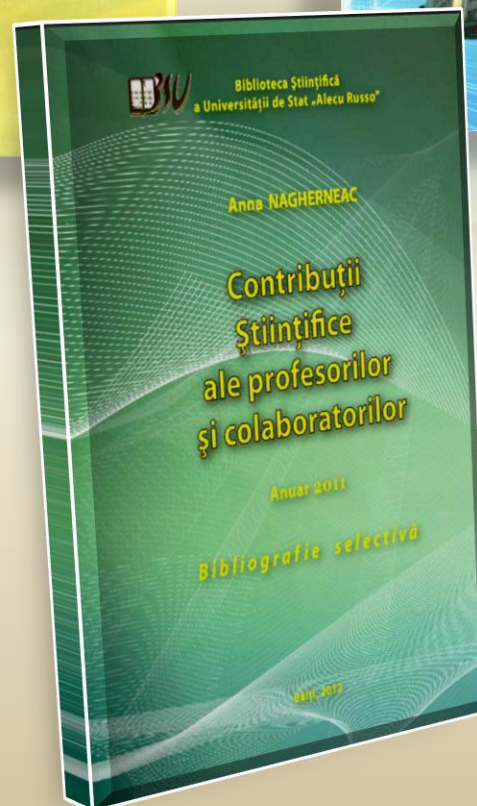
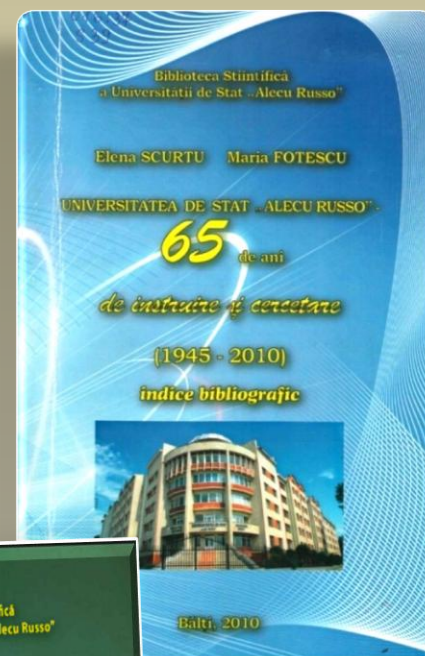
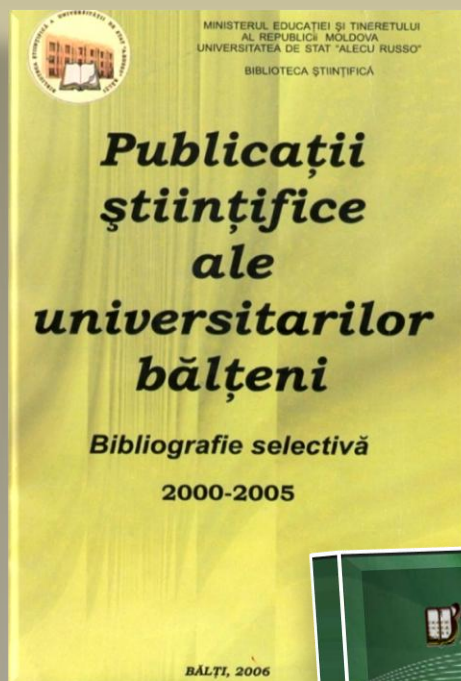
Descifra-se (poemă morală) poate fi un
Imaginea hiberica
La descriere
Intotdeauna
amputi / La cautu-
cio / Saminta a ne-
poate concentra în
de la un
ca în final a
pastore de lut /
aripi / Pasine, p-
de
Moldoveanu lui
obisnuî până la pre-
Tare mi / cucu-
luna locului / rabd-
Leo Nordescu nu
de
de perete / însă în
sudul / și viceversa
estul / și invers / (p-
de
lui Mircea Dinu
versivitatea și com-
ziarul / Parafraz-
scriu mai departe
de
să n-o depistez de
depistarea pastilei
Astia mai spun că
de
din era suspiciun-
La pentru alu-
dermismului poet
de
Alex. Ștefănescu,
bine să profeseze p-
edificare, la lectu-
de
Galica-Paun. Ar
Dacă în cadrul
din cele două Car-
excepție, după
poemă, dermismul
se pare evident.
pvern să întinsem
Stănescu, Ștefan
poemă, dermismul
lieni Malancioiu
põem la societate
să devin patiaș
Poezia basarab-
comparabile (în fel
de poemă) din
de
dureres pentru sa-
a poeziei basarab-
ecol poeziei basar-

REFERINȚE ÎN DICȚIONARE

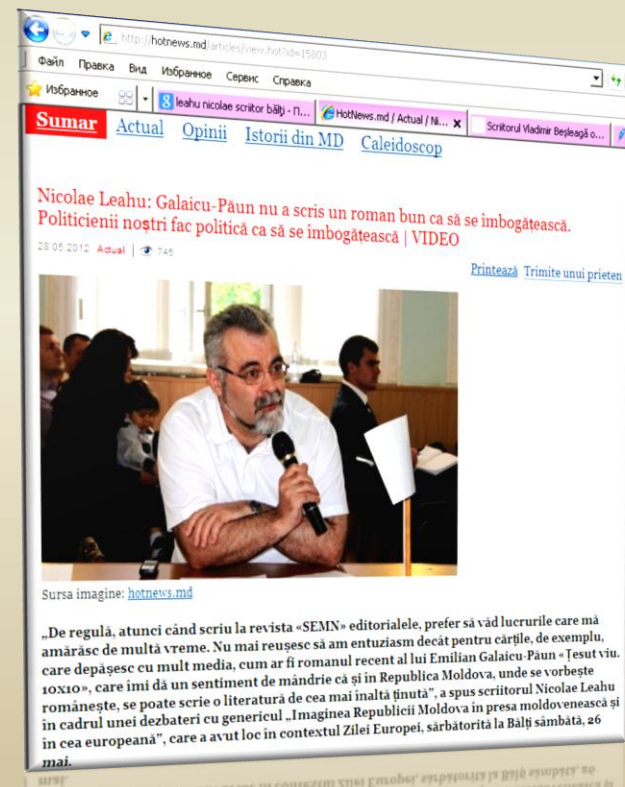
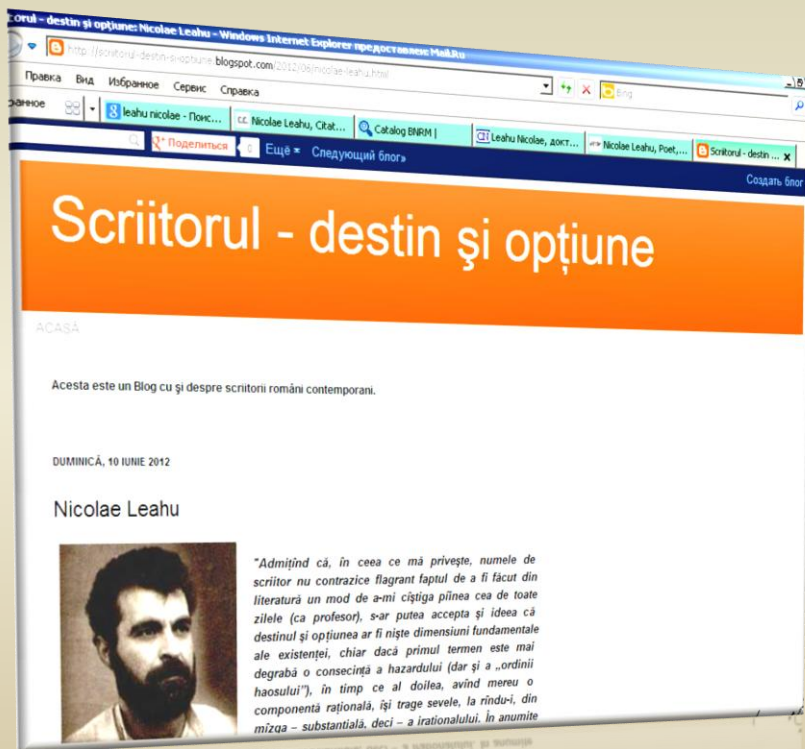
PERSONALIA

RESURSE ELECTRONICE

- <http://leahusblogsnetwork.wordpress.com/author/leahu>
- http://www.crispedia.ro/Nicolae_Leahu
- <http://poetic.ro/archives/tag/nicolae-leahu>
- <http://scriitorul-destin-si-optiune.blogspot.com/2012/06/nicolae-leahu.html>

BIBLIOGRAFIE

1. ABRAMCIUC, Maria. Poezia lui Nicolae Leahu: de la metaforism la textualism [on-line]. [citat la 03.06.2013]. Disponibil: http://www.usarb.md/fileadmin/universitate/Poezia_Leahu.pdf
2. CIMPOI, Mihai. Optzeciști. Cearta dintre tradiționaliști și (post) moderni. În: O istorie deschisa a literaturii din Basarabia. Bucuraști: Ed. Fundației Culturale Române, 2002, p. 239
3. Curriculum vitae Nicolae Leahu [on-line]. [citat la 03.06.2013] . Disponibil: <http://www.usarb.md/index.php?id=950>
4. Decan conf.univ., dr. Nicolae Leahu [on-line]. [citat la 10.06.2013]. Disponibil: <http://www.usarb.md/ru/facultati/filologie/istoria/>

Alcătuitori:

**Adella CUCU,
șef serviciu**

**Valentina TOPALO,
șef serviciu**

2013